49ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1649 Կ. ՊՈԼԻՍ — ՇԱԲԱԹ 4—17 ՆՈՅԵՄԲԵՐ 1906 — 1 ՇԷՎՎԱԼ 1324 — 4 ՏՇՐԻՆԸՍԱՆԻ 1322

Journal Armenien
MANZOUME-I-EFKIAR
Grand' Rue de la S-Porte.
CONSTANTINOPLE

ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ֆ. ԳԱՅՍԷՐԵԱՆ
ՈՐՈՒ Կ'ՈՒՂՂՈՒԻ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
38, Գասր Ալի Ճատտէսի, 38
Խմբագրութեան ուղղուած գրութիւնները ետ չեն տրուիր

Մանզումէի Էֆքեար

ՀԱՅԱԹԵՐԹ ԱՌԱՒՕՏԵԱՆ
ՆԵՐՔԻՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԳՐԱԿԱՆ, ԳԻՏԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

منظومهٔ افکار
ارمنیجه یومی وسیاسی غزه‌ته در
صاحب امتیازی: اوهانس قید
اداره‌خانه‌سی: باب عالی جاده‌سنده نومرو ۳۸

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ԿԱՆԽԻԿ	Տարեկան	Վեցամսեայ
Պոլսոյ համար	80 ղր.	50 ղր.
Գաւառներու համար	108 »	60 »
Արտասահմանի համար	25 ֆր.	18 ֆր.

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ
Մէկ անգամի համար տողը 5 ղրուշ
Մէկ անգամէ աւելի ծանուցմանց համար մասնաւոր պայմաններ

10 ՓԱՐԱ — ՊԱՏԿԵՐԱԶԱՐԴ «ՄԱՆԶՈՒՄԷ», ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ՕՐ ԱՌՏԱՒՕՏՈՒՆ — 10 ՓԱՐԱ

ՕՐՈՒԱՆ ՄՏԱԾՈՒՄՆԵՐ

ԱԳԱՀՈՒԹԵԱՆԸ ԵՐԵՍԷՆ

Եէտի Գուլէի Ս. Փրկչեան հիւանդանոցը իր այլազան պատսպարեալներով՝ ճոխ հաւաքածոյ մըն է մարդկային դասակարգի։ Հարուստը, աղքատը, ծերը, երիտասարդը, գիտունը, ռամիկը, գեղանին, տգեղը. վերջապէս ինչ դիրքի ու աստիճանի տէր մարդ որ կարելի է երեւակայել, ամէնքն ալ այլեւայլ պատճառներով եկած հաւաքուած են հոն, կարծես իրենց կենդանի օրինակով ապացուցանելու համար թէ աշխարհի վրայ ամէն ինչ անցաւոր է և թէ քառասուն յիսուն հազար ոսկինոց դրամատէրն ու իր գեղեցկութեամբն ու հրապոյրովը աշխարհի հիացում առթող կինն անգամ կրնայ ըլլալ որ օր մը կորսնցնէ ամէն ինչ ու իբր վերջին ապաստանարանը աշխարհի ալեկոծութենէն նաւաբեկեալներուն, գայ ապաստանի գթութեան ու մարդասիրութեան այս ապընջական յարկին տակ։

Սիրտ ու միտք կրող անձինք անհրաժեշտ է որ իբր մասնաւոր ուսումնասիրութիւն՝ տարին չորս հինգ անգամ այցելեն այս ապրող տիպարներուն ու մօտէն տեսնեն թէ ի՛նչ կ'արժեն մարդկային մնափառութիւնը գրգռող առաւելութիւններն ու գիրար գզելու համար յղուած տենդոտ և յաճախ անուղիղ պայքարները՝ կեանքի ասպարէզին մէջ։

Ջլախտաւորներու բաժինը ալ աւելի հրահանգիչ է. ինչ գիտուններ, ինչ լեզուագէտներ, ինչ փաստաբաններ, վաճառականներ, սեղանաւորներ կան, որ բախտին մէկ հականհարուածովը ինկած են հոն ու անգիտակից կեանք մը կ'անցընեն հիմա, գերծ՝ աշխարհային ամէն վիշտէ ու ընկճող փճացնող մտատանջութենէ։

Հոն տեսայ զինքը, այդ հիւանդներու բաժնին մէջ, մոխրագոյն աստիէ համազգեստով մը, որուն լայնութեանը մէջ թաղուած՝ բնաւ մարդու հետ չէր խօսեր։ Արեւակալրդի ժամանակ էր, պայծառ արեւ մը ողողած էր պարտէզը, ուր տաք արեւի լոգանք ընելու հանուած էին հարիւրէ աւելի բախտազուրկներ իրենց հսկողներուն անմիջական խնամքին տակ։ Բանի մը տուփ ածխոյ ծխախոտ առած էի հետս, գիտնալով որ այս դժբախտները իրենց կեանքի լուծը կրելու համար ամէնէն աւելի ծխախոտի պէտք ունին։ Պաշտօնեաներուն վայրկենական մէկ բացակայութենէն օգտուելով, պատահաբար մէկ մէկ տուփ տուի և երբ տուփ մըն ալ ակնարկած դժբախտիս ներկայեցի, խեղճը գրգռուած առիւծի նման անմիջապէս սպառնական դիրք մը առաւ ու աչքերը խոլոր մոլոր վրաս յառելով սկսաւ անհասկնալի բաներ մըթմըրթալ։ Հազիւ կրցայ խօսք տալ քովէն՝ լեզապատառ. պաշտօնեան որ արդէն իսկ մեր քով հասած էր,

—Ի՞նչ ըրիք, միթէ ծխախո՞տ տուիք Թորոսին, հարցուց։

— Այո՛, կակազեցի, դեռ չկրնալով սարսափս փարատել։

—Մեծ անխոհեմութիւն էք ըրեր, առարկեց պաշտօնեան. դժբախտ մարդուն ջիղերը գրգռելու համար ասկէ աւելի մեծ բան մը չէիք կրնար ընել։

—Ինչո՞ւ սակայն։

—Անոր համար որ ծխախոտն է միակ պատճառը որ խեղճ մարդը հոս ինկած է։

Պաշտօնեային մէկ ընկերակիցը ընդմիջելով,

—Ծխախոտը ի՛նչ յանցանք ունի, ըսաւ, ագահութեանը երեսէն ենթարկուած է այս դժբախտութեան, ինչպէս մանրամասնաբար նկարագրեցին իրեն այցելող մէկ քանի հայրենակիցները։

Մեր այս խօսակցութեան պահուն, դժբախտ հիւանդը քիչ առաջուան հանդարտութիւնը բոլորովին կորսնցուցած՝ շարունակ վեր վար կը շրջագայէր պարտէզին մէջ քրթմնջելով, մոլտալով ու մերթ ընդ մերթ ալ չլմրած աչքերը վրէժխնդրական տենչով վրաս յառելով. մազերը տարօրինակ կերպով ցցուած էին ու խորշումներու տակ կորսուած դէմքը ահարկու երեւոյթ մը առած էր։ Հարիւր անգամ զղջացած էի անխոհեմութեանս վրայ, սակայն ինչ կրնայի ընել. անգամ մը գրգռուած էր ու բնաւ հանդարտելու կամք չէր ցուցներ։

Հսկող պաշտօնեան խղճահարութիւնս տեսնելով, հիւանդներու բաժնէն դուրս առաջնորդեց զիս ու երբ ճնշող մթնոլորտէն ազատուելով, մեծ պարտէզը ելանք,

—Հիմա պատմեմ քեզ թէ ինչո՞ւ ծխախոտէն այսչափ գրգռուեցաւ խեղճ մարդը, ըսաւ։ Ասիկայ գաւառական հեռաւոր քաղաքէ մը բերուած է, ինչպէս քաղաքացիները պատմեցին. իր ծննդավայրին մէջ աղքատ ընտանիքի մը զաւակն էր, որ շուկայ ելած էր տղայ հասակէն և ուրիշ ո և է մտածում ունեցած չէր, եթէ ոչ դրամ դիզել։ Դրամը ամէն բան եղած է աս մարդուն համար որ գերմարդկային ճիգերով մէկ երկու հարիւր դահեկան դիզելուն պէս սկսած է վաշխառութեան՝ մէկ մեճիտի համար շաբաթական մինչեւ երկու ղրուշ տոկոս առնելով։ Այսպէս շարունակեց վաշխառութիւնը նմանը չտեսնուած անխղճմտութեամբ, որուն շնորհիւ քսան-երկու տարեկան հասակին մէջ արդէն իսկ հազար ոսկիի մօտ դրամագլուխ մը տիրացած էր։ Վաշխառութիւնը անոնց վասնակ մը չկարծէք, անոր ծանր լուծին տակ ինծի նման հեծողները միայն գիտեն ի՛նչ տնաւէր պատուհաս ըլլալը. բաւական է որ մէկը երկու հարիւր դահեկանի փոխառութիւն մը ընէ վաշխառուէն, ալ մինչեւ վերջը չի կրնար ազատել օձիքը անոր ձեռքէն, որովհետեւ հարիւր դահեկանը տարին չանցած երկու հարիւրի կը հասնի որ եթէ մէկ երկու տարի ալ անվճար մնայ, տոկոսին տոկոսովը ու չեմ գիտեր ինչ մատի հաշիւներով հինգ հարիւրի կը բարձրանայ։ Եւ այս հիմակուան տեսած մարդդ այս կարգի հաշիւներուն միակ վարպետն էր որ յաջողած էր ոչ միայն հսկայ դրամագլուխ մը դիզել մէկ քանի տարուան մէջ, այլեւ նոյնչափ ալ նախանձելի վարկ մը ձեռք բերած էր և ամէն տեղէ կրնար դրամ վերցնել շատ աժան տոկոսով։

Մարդուն մէջ սակայն հարստանալու որդը կ'եռեւեփէր, հազար ոսկին ի՛նչ պիտի արժէր, երբ անդին հարիւր հազարներու տէր մարդիկ կային։ Ուստի վաշխառութիւնը շարունակելով հանդերձ սկսաւ փնտռել այնպիսի գործ մը որ մէկ անգամէն քանի մը հազար ոսկի վաստկցնէր իրեն, և առիթը ներկայացաւ։ Իր ծննդավայրին մէջ տեսակ մը կծու ծխախոտ կը մշակէին տէլի բիւբիւ անուամբ, զոր Եգիպտոսի մէջ միայն կը գործածեն։ Վաշխառուն Թորոս ամբողջ գոյութեամբը նուիրուեցաւ այս գործին. առաջին տարին փորձի համար մաս մը գնեց ու ծախեց մեծ շահով, երկրորդ տարին բոլորովին այս ծխախոտին նուիրուած՝ անբացատրելի ագահութեամբ գնեց հրապարակէն ծխախոտին մեծագոյն մասը դրամագլուխին կրկնապատիկն ալ պարտք ընելով։ Եւ այս մէկ քանի հազար ոսկինոց ծխախոտը ամբարեց մթերանոցի մը մէջ։ Որոշեալ ժամանակը մօտեցաւ, Եգիպտոսէն վաճառականներ եկան և երկար սակարկութիւններէ ետք վաշխառուն յաջողեցաւ ծախել ծխախոտները իր գնածէն եռապատիկ սուղ գնով։ Յաջողութիւնը կատարեալ էր, արդարեւ մէկ քանի հազար ոսկիի շահ մը պիտի ընէր, որով ճշմարտապէս հարստացած կրնար նկատուիլ։ Սակայն ինք քիչով գոհացող մարդերէն չէր, ո՛րչափ շահէր, դարձեալ գոհացում չէր գտներ ագահութիւնը. ուստի գիշերը մտածելով որ եթէ ծխախոտը լաւ մը թրջէ, կրկնապատիկը պիտի կշռէ ու մեծ շահ մըն ալ ասկէ ձեռք պիտի անցընէ, անմիջապէս ընտանիքին անդամներն ու հաւատարիմ մշակները գլուխը հաւաքած ծխախոտին մթերանոցը գնաց և անդուլ ջանքով հորէն ջուր քաշելով սկսաւ պարպել տալ ծխախոտներուն վրայ։ Այս տաժանելի աշխատութիւնը մինչեւ լոյս տեւեց մեծ փութաջանութեամբ։ Առտուն մթերանոցը գոցեց բանալին գրպանը դրաւ ու մօտակայ գեղ մը մեկնելով, իրեններուն պատուիրեց որ, եթէ Եգիպտացի վաճառականները գան ու զինք հարցնեն, անոնց պատասխանեն թէ,

—Անհրաժեշտ գործի մը համար հինգ վեց ժամ հեռաւորութեամբ գիւղ մը գնաց և խնդրեց որ մէկ երկու օր սպասէք, ուրկէ վերադարձին պիտի յանձնէ ծխախոտները։

Արդարեւ վաճառականները այն օրն իսկ փնտռեցին զինք և յուսահատ վերադարձան ստիպուած ըլլալով ակամայ սպասել մէկ երկու օր։

Եւ ահա այս մէկ երկու օրն էր որ վճռեց տարաբախտ վաշխառուին դժբախտութիւնը։ Տխմար ագահը համոզուած ըլլալով որ ո՛րչափ իր վերադարձը երկարէ, ծխախոտները այնչափ լաւ պիտի ծծեն ջուրը ու ծանր կշռեն, երեք օր մնաց գիւղին մէջ, միշտ այսօրը վազուան ձգելով ու մտքին մէջ հաշուելով որ օրական յիսուն, հարիւր ոսկի կ'աւելնար շահը։ Միւս կողմէ սակայն մթերանոցը գտնուած թաղին բնակիչները սկսան կծու հոտ մը զգալ թաղին մէջ որ առ հասարակ կը փռնգտացնէր մեծն ու պզտիկը խեղդելու և գլխուցաւ պատճառելու աստիճան սաստկութեամբ։ Թաղին մէջ ոչ ոք կրնար հասկնալ այս աններեւոյթ չարիքին պատճառը որ կը փռնգտացնէր առ հասարակ մեծն ու պզտիկը, ծերն ու երիտասարդը։ Վերջապէս դժգոհանքը, գանգատն ու փռնգտուքները այնչափ շատցան որ ոստիկանութիւնը քննութիւն մը բացաւ, ուրկէ հասկցուեցաւ որ վաշխառուին ծխախոտի մթերանոցն էր աղբիւրը այս ամէն չարիքներուն։ Անմիջապէս փնտռտուքի ելան ամէն կողմ և երբ վաշխառուն գտնել անկարելի եղաւ, ոստիկանութիւնը խորտակեց մթերանոցին դուռը և տեսնուեցաւ որ ծխախոտները կամաց կամաց այրիլ ու սեւնալ սկսած էին մէջ մէջի, առանց բոցի ու առանց բռնկումի։ Կրակ չէր նետուած մթերանոցին մէջ, ո՛չ ալ թշնամիի մը կողմէ հրձիգութիւն կատարուած էր. վաշխառուին թափած ջուրերը մէկ քանի օր մնալով ինքնաբերաբար այրել փըճացնել սկսած էին ծխախոտները զանո՛նք վերածելով անպէտ կոյտերու։

Եգիպտացի գնորդ վաճառականները անմիջապէս փութացին աղէտքին վայրը ու զննութենէ մը անցընելով ծխախոտները, այրած սրտով յայտարարեցին թէ ամբողջ մթերքը փճացած էր ու կուտ մը իսկ չէր արժեր։ Միւս կողմէ առողջապահական վարչութիւնը հանրային առողջութիւնը նկատողութեան առնելով հրամայեց որ անմիջապէս քաղաքէն դուրս, անմարդաբնակ վայր մը փոխադրուին ծխախոտները։

Այս իրարանցումներուն մէջ արդէն իսկ ճամբայ ելած էր վաշխառուն Թորոս որ մտքին մէջ մէկ քանի օրուան յապաղումէն ըրած շահը հաշուելով տուն կը վերադառնար։ Քաղաք մըտնելուն պէս ուղղակի մթերանոց գնաց որուն առջեւ հաւաքուած բազմութիւնը տեսնելով յանկարծակիի եկաւ. արդեօք ծխախոտ ուրի՞շներ ծախած էին. քայլերը փութացուց, մթերանոցէն ներս նետուեցաւ, ուր փճացած ծխախոտներուն տխուր երեւոյթին առջեւ ամէն բան հասկցաւ։

Հարուածը անմիջական եղաւ. վայրկենաբար կորսնցուց ոյժը և նուաղեցաւ։ Ազգականներ, բարեկամներ փութացին, բայց ոչ անոնք, ոչ ալ բժշկական դարմանները կրցան օգուտ մը ունենալ։ Մարդը բացարձակապէս կորսնցուցած էր ինքզինքը ու բան մը չէր յիշեր այլեւս երբեմն անցեալէն։ Տարի մը ետք հոս փոխադրեցին և ինչ որ էր եկած օրը, հիմայ ալ միեւնոյն կացութեան մէջ է, ոչ ետ կ'երթայ ոչ առաջ. միակ ծխախոտը կը դպչի ջիղերուն, եթէ մէկը սիկառ մը հրամցնէ իրեն, այնօր մինչեւ իրիկուն ջղագրգիռ վիճակ մը կ'ունենայ։ Եւ այնպէս կը կարծեմ որ դեռ աղօտ կերպով կը վերյուշէ իր փճացման միակ պատճառը, ագահութիւնն ու ծխախոտը։

Հիւանդապահ պաշտօնեային շնորհակալութիւն յայտնելով՝ տխուր ու սրրտաբեկ մեկնեցայ լախտէն վրկուածներու այս յարկէն, ճամբուն ամբողջ տեւողութեամբ մտածելով թէ արդեօք մեզմէ քանինե՛ր, մեծամեծ չարիքներու կը հանդիպին իրենց ագահութեան երեսէն։

ՄԱՆԻՇԱԿՆԵՐՈՒՆ ԾՆՈՒՆԴԸ

(ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ ԶՐՈՅՑ)

Շատ հեռաւոր ժամանակ մը, երբ Թափառական Հնդիկներ որոնց մոյնքը կարծես լմռած էր արեւի փոշիի մը մէջ, լուսազարդ երկինքներու տակ երկար ճամբորդութենէ մը ետք, փիփուրի Բիծեւ ակօսով մը հետապնդուած Նաւի կողմերուն օրերուն աղմուկին միջեւ, եկան ապաստան մը փնտռել Յոնիական կղզիներուն մէջ, ուր արեւելեան քաղաքակրթութեան հետ ծաղկեցուցին հանճարն ու առաքինութիւնը։ Իրենց բարքերուն մաքրութիւնը և քաղցրութիւնը կը խայտար աշխարհի այս բուրումնաւէտ անկիւնին մէջ, ձիթենիներու կապոյտ շուքին, ծովին անուշ մրմունջներուն մէջ, և միամտութեամբ նման Տիանայի պարիկներուն, բայց նուազ անգութ իրենց խաղերուն մէջ, հոն եկած գեղանի կոյսերը, հաւատարիմ իրենց նախնական պաշտամունքին, կը շրջագայէին եզերքը, իրենց յաղթապանծ և ազնուականօրէն մաքուր գեղեցկութեան խորհրդաւորութիւնը՝ իրենց բնազդական մերկութեան մէջ։ Կլիմայի փափկութիւնով, իրենց միսին տաք փայլատումը արծաթուած պէս էր. իրենց մէկին վարսքը նուազ ծանր՝ թեթեւապէս գանգրուած էր ծովին ալի հովերէն. բայց մանաւանդ խաժագոյն ալիքը գիտելով, իրենց աչքերը լուսաւորուած էին, գունաւորուած շատ փափուկ մանիշակագոյնով և կապոյտով մը, ծովին վրայի վերջալոյսներուն երանգին նման, աւելի՛ խորհրդաւոր և աւելի վրդովիչ սակայն իրենց թաւշեայ թափանցկութեան մէջ,—աղբիւրի մը պէս ուր պիտի ցոլանար թիթեռնիկի մը թեւաւորուած բեղնափոշին.— և իրենց շունչը, դեռ ծննդավայրի ջերմ բոյրերէ շինուած, հեռաւոր ծուխի մը պէս խունկ կը խառնէին վարդերու բոյրին։ Այսպէս, իրենց դիրքերուն փառաւոր անմեղութեան մէջ, իրենց երազին մաքրափայլութեան մէջ, ուր կ'անցնէր տակաւին ծննդավայրին նուիրական պատկերը, անոնք պերճանքն էին հիւրընկալ երկրին որ անոնց երկարած էր անկեղծութեամբ ողողուն իր հովանին։ Եւ հին Յունաստանի ամէն կողմերէն, մանաւանդ Ատտիկէէն,—Արուեստի և Մտածման օրրան, Բանաստեղծութեան վեհապանծ մայր,—իմաստասէրներ և հետաքրքիրներ, նոյն յարգանքէն դրդուած, կուգային հիանալ այս գեղանի պատկերներուն վրայ, որոնք պարկեշտօրէն անշարժ էին երիտասարդներու ակնարկին տակ, միայն սարսռալով՝ քնարներու պէս՝ հեռաւոր հովէն որ իրենց երկիրէն կուգար։ Եւ հակառակ անոնց Պիրէոնէն գալուն, ուր մոլի հեշտանքը արդէն իր օթեւանները ունէր, ոչ մէկը համարձակած էր փորձել արձակ խօսքի մը ճակատումը կամ գգուանք մը՝ ներքին անդորրութեան այս խաղաղ փըթթումին և ինքզինքին նախանձոտ ձեւակերտական այս շքեղութեան առջեւ։

Եւ եղաւ որ Վէնիւս, աշխարհի տիրուհին, անհուն բարութեանց և չարիքներու բաշխիչը, իմացաւ թէ անծանօթ անկիւնի մը մէջ կ'ապրէր այս ցեղը, իր օրէնքներուն անսաստող։

Ողիմպոսի ամենազօր դիքերը, իր կարողութեան բոլոր հարկատուները, ամէնքը որ ո և է ուրախութիւն կը պարտէին իրեն, Վէնիւս կանչեց զանոնք իր օժանդակութեան, պատժելու համար այս անսաստողները։

Դիցուհին մէկ նշանին վրայ սոսկալի մրրիկ մը փրթաւ այդ կղզիին վրայ։ Մառախուղներ, երկինքի կրակը գլորելով, տարագրկեցին ծաղկած գեղեցիկ դալարիքները. ալիքները սանձարձակ ձիերու պէս հոն խուժեցին, իրենց ճամբուն վրայ յեղակարծօրէն կանգնող վիմուտքներէն աւելի զայրացած։ Եւ երբ, ծովը՝ հողին մէջ շատ առաջները անողոքաբար աւերած էր, և կեանքը վտարուած էր այս սոսկալի տակնուվրայութենէն, գոհ ժպիտ մը թուլցած ծիրանիփայլ իր շըրթունքներուն, Վէնիւս իր ճամբան բռնեց դէպի այն քարայրը, ուր կը հեկեկար Պոլիփեմ։

Ամբողջ կղզին անհուն աւերք մըն էր, դեռ ջրահեղձ տեղատուութենէն շատ ետքն ալ, դեռ կը ծխային կիսաշէջ հրդեհները, որ կուգային լցել ալաւզներուն ամայութիւնը ուր կը ցատկոտէին կարմրաբիծ սեւ կայծեր, ցնորական հրագիններու պէս։

Գեղանի և խորոտ կոյսերը այլեւս յիշատակին մէջ կ'ապրէին իմաստասէրներու և հետաքրքիրներու, որ երբեմն եկած էին Ատտիկէէն, զանոնք տեսնելու։ Իրենց խորհրդանշական գեղեցկութիւնը, շինուած հոգիէ, որքան գիծերէ և քանդակներէ, մարած էր յաղթական Աֆրոդիտէի անմեղանչական շքեղութեանց պատկերին առջեւ։ Բայց, կ'երեւի թէ անոնցմէ բաներ մը փախուստ տուին Վէնիւսի վրէժխնդիր զօրութենէն. որովհետեւ, այս աղէտին յաջորդող գարնան, աւերուած կղզիին դեռ խառնակուած հողէն պզտիկ ծաղիկներ ելան, որոնք ապահովաբար ունէին խորհրդաւոր գոյնը և անկիւծ նայուածքը անոնց աչքերուն, պզտիկ ծաղիկներ ուր կը վերապրէին կարծես իրենց բիբերուն մէջ թերթաքարուած կապոյտը՝ և իրենց տեսողութեան միամիտ թափանցկութիւնը, և նորածիլ դալարիքներուն տակ պահուըտող այս պզտիկ ծաղիկներուն վըրայ խիստ նուրբ բոյր մը կը ծփար, կրօնական բոյր մը կարծես տաճարէ մը գողցուած, այն բոյրը որ երբեմն կը շրջէր անոնց շուրթներուն վրայ։ Այս երկու պատուական իսկութիւնները, և երկուքն ալ հոգիէն եկող, անողոք Վէնիւս չէր կրցած զանոնք ոչընչացնել իրենց ազազուն և փափուկ գեղեցկութեան հետ։

Եւ մանիշակները ծնած էին։

Եւ երբ տարփաւորներ իրենց ձեռքերը կ'երկարեն զանոնք քաղելու համար, աննշմարելիօրէն, անոնք կը կծկուին իրենց ծփուն թերթերուն տակ, և թեթեւ սարսուռ մը կը վազէ իրենց գերանուրբ միսին մէջ, շափիւղայի փոշիի մը պէս։ Որովհետեւ դարձեալ Վէնիւսն է որ կը հալածէ զանոնք իր բարկութիւնով, և այս կուսական և ամչկոտ հոգիներէն կը շինէ համբոյրներու պատգամատարները։

ԱՌՄԱՆ ՍԻԼՎԷՍԹՐ

ԱՏԱՆԱՅԻ ԿՈՒՍԱԿԱԼ
ՎՍԵՄ. ՊԱՀՐԻ ՓԱՇԱ

ԱՐՁԱԳԱՆԳ

Պ. Մազուտեան, Բարիզի Իզմիրանեայ դերասանը, որ անցեալ տարի Գոնսէրվաթուառէն առաջին մրցանակը վաստկած էր ողբերգութեան ճիւղին մէջ և որ մեծ ապագայ կը խոստանար, ձայնը-ձունը քաշած էր և պահ մը կը կարծուէր թէ անոր տաղանդն ալ ջուրն էր ինկած ինչպէս շատերուն որոնք Գոնսէրվաթուառին առաջին մըրցանակը կը շահին և փայլուն ապագայ կը խոստանան։

Պ. Մազուտեան Օտէոնի մէջ կը գտնուէր, բայց այս թատրոնին Պ. Անտուէ Անթուանի տնօրէնութեան յանձնուելէն վերջ, Պ. Մազուտեանէն լուր մը չկար։

Վերջին անգամ Բարիզէ ստացուած թերթերէ իմացանք թէ Պ. Մազուտեան Օտէոնի թատրոնէն հրաժարելով՝ մտեր է Սառա Պէռնարի թատրոնը, ուր վերջին անգամ ներկայացուած նոր թատերախաղին մէջ — Թէրէզ s'Ավէլա — մեծ յաջողութիւն գտեր և ջերմապէս ծափահարուած է Բարիզի քննադատներուն և հասարակութեան կողմէ։ Մասնաւորաբար Պ. Ժան Ռիչբէն աղուոր տողերով գովեր է Իզմիրահայ դերասանը։ Մեր խնդակցութիւնները։

×

Խմբագիր մը՝ Մուշեղ եպիսկոպոսը առանց ասանսէօրի երկինքին տասներեւերորդ յարկերը հանած ատենը կը գրէ.

«Ինչ որ վտանգաւոր էր Մուշեղ «Վ.ի համար իր իսկ անձն էր։ Կարելի «չէ աւելի փորձիչ, աւելի թովիչ տիպար «մը երեւակայել (??.)։ Իր համարձակ «սրտաբաց ու անկեղծ բնաւորութիւնը՝ «միացած իր գեղեցիկ (.) դէմքին, գեղազանցապէս տաքարիւն խառնուածքին վայրկենաբար կ'ոյր ու անսահման «համակրութեան օղակ մը կը հիւսէր «իր շուրջը։ Իրեն ամէն բան կարելի «էր ընել։»

Ահա թէ ինչո՛ւ, սիրելի պարոն, մենք ալ ա՛յնչափ բաներ ներեցինք իրեն։

Մինչեւ այսօր եկեղեցականի մը պարտականութիւնը, բարեպաշտութիւնը, համեստութիւնը, խելքը, սիրտը փառաբանուած էին, բայց անոր... գեղեցիկ դէմքը, «փորձիչ»??? ու «թովիչ»??? տիպարը զանց էին առնուած։

Նորութի՛ւն, հոս ե՛ս։

×

ՍԻԼՈՒԷԴՆԵՐ

ԼԵՒՈՆ ՇԱԹԸԵԱՆ

Ծանկցած օրէս ի վեր միեւնոյն տարիքին մէջ է կարծես.— միշտ 21 տարու։

Տասնըչորս տարեկան հասակին մէջ վէպ մը գրած է որ կը սկսէր

և կը վերջանար սապէս․ — «Ու կառքը կը սուրար...»։

Տժգոյն մեղրամոմէ դէմք մը, միշտ նորաբոյս պեխերով ու մօրուքով․ ամէն գիշեր լուսցնողի աչուըներ, որոնք մարած մարած կը նային։

Իր գրական սէրը,— նորավիպագիր, որ մարդկային սիրտի կնոջական հոգեբանութիւններու, և մութ խաւերու վիշտերուն պատմութիւնները կ'երգէ՝ ոճով մը որ կը ձգտի matérialiste և «նոր դպրոց» ըլլալ։

Իր գրուածքները շատ կը փնտռուին մասնաւոր դասակարգի մը քով, որոնք կը սիրեն յուզուիլ կարդացուած նորավէպէն, և ինքը ժողովուրդի հարազատ զաւակ, ժողովուրդին սիրտէն փրցուած ժողովրդական էջեր կը պատմէ ուր Զարուկը կը սիրէ Զարեհը, բայց որովհետեւ ծնողքը թող չի տար, թոքախտ կ'ըլլայ և կը մեռնի, մինչ ձիւնը կը տեղայ և մահուան զանգակներ կը ղօղանջեն դա՛ռն ցաւագին։

×

ԻՄԱՍՏՈՒԹԻ՛ՒՆ

Բոլոր մարդիկ իմաստուն,
Տէր տաղանդի, հանճարի,
Գիտէ՞ք ինչ կ'ուտեն առտուն,
—«Զօքօլաթը ՎԻԼԼԱՐԻ»։

×

Mot de la fin.

—2 առաւել 3 կ'ընէ 4, ըսաւ դասատուն։

—Ամենեւին, պատասխանեց ապուշ Ղազարոսը, 2 առաւել 2 կ'ընէ 22։

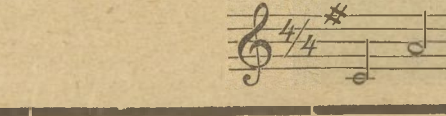

ԱՐՏԱՔԻՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԿԱՅՍԵՐԱԿԱՆ ԱՄՈՒԼԸ ՄԻՒՆԻԽԻ ՄԷՋ․ — ԳԵՐՄԱՆ ՄՈՒՍԷՈՆԻՆ ՀԻՄՆԱՐԿԷՔԸ. — Միւնիխէ կը հեռագրեն Նայէ Ֆրայէ Բրէսէի Նոյ․ 13 թուով.—Արեւը այսօր կէսօրէ առաջ չողարձակ ճեղքեց մշուշը, որ թեթեւ քօղով մը կը ծածկէր Իզար գետին հովիտը, և երէկուան պէս աշնանային մեղմ օդ մը օժտեց Միւնիխի կայսերական այցելութեան երկրորդ օրը. և ասով գերմանական Մուսէոնին հիմնարկէքի տօնը իր հանդիսական բարձր կէտին հասաւ, և քաղաքին ու գաւառին վրայ տարածուած չողն ու շուքը աճեցուցին հանդէսին մասնակցողներուն և հանդիսատեսներուն արդէն իսկ ոգեւորեալ տրամադրութիւնը որոնք շատ կանուխէն խիտ և անթափանցելի կոյտերով ներքին քաղաքին փողոցները և արտաքին ճեմավայրերը լեցուցած էին։

Օտէոնի հրապարակին վրայ Թագաւորական պալատէն սկսեալ մինչեւ հեռակայ փողոցները Միւնիխի զանազան միութիւնները թափօր մը ձեւացուցած էին իրենց դրօշներով, խորհրդանշաններով և գեղարուեստական յօրինուածութեամբ իրենց երփներանգ տարազներով ։ Տեսակ մը սանդուխ կարծես որուն վրայէն կայսերական ամոլը և արքայական տան անդամները երկար շարքերով ու դանդաղ գնացքով տօնական հրապարակը կ'երթային։ Եւ ամբողջ ճամբուն երկայնքը անընդհատ գոռացող հուրրաներ կ'ընկերանային կայսեր, խնամակալ իշխանին և կայսրուհիին և Լուտվիկ իշխանուհիին։ Թնդանօթի ողջոյններ և զանգակահարութիւններ ծանուցին անոնց ժամանումը տօնի սրահը։ Միւնիխի գեղարուեստական ճաշակը հիանալի տեսարանի մը փոխակերպած էր նոյն սրահը։ Կայսրը Հուսարներու համազգեստ կը կրէր․ կայսրուհին մութ կապոյտ տաբազ, լայնեզր սպիտակ մուշտակաւոր գլխարկ, ջայլամի սպիտակ փետուրներով և բաց կապոյտ ժապաւէններով, ճիշդ համագոյն դրուագ մը գոգցես Պաւիերական դաշտանկարին։ Նուագախումբեր և հուրրաներ ողջունեցին կայսերական ամոլը և խնամակալ իշխանը, երբ սրահ մտան։ Կայսրը և կայսրուհին իրարու մօտ նստան, կայսրուհիին ձախակողմը ալ Խնամակալ իշխանը։

Քաղաքապետ Տր․ Պորշթ հանդիսական բանախօսութիւնը արտասանեց, և այսօրուան օրը իբրեւ ցնծութեան օր մը ցոյց տուաւ, ուր ամենօրեայ կեանքին բոլոր մանր մունր մտահոգութիւնները տեղի կուտան մխիթարական և կազդուրիչ մտածումներու և զգացումներու։ Այս փառաւոր հաստատութեան գեղարուեստական և անտեսական արժէքէն աւելի բարձր է իր նշանակութիւնը իբրեւ ազգային յիշատակարան մը ա՛յն հանճարի տիրապետութեան, որ հիմնեց մեր (գերման) քաղաքակրթութիւնը, իբրեւ յիշատակարան մը, որ մարդկային ամէն մրցումներու և ստեղծագործութեանց սահմաններն մէջ գերմանականութեան զօրութիւնը յաջողցուց անհամեմատ կերպով։ Խաղաղութեան տուն մը պիտի ըլլայ աս, որուն մէջ կ'անհետանայ կուսակցութեանց ատելութիւնը, ընկերական հակառակութիւններու վայր մը չէ աս, այլ մեր միացեալ հայրենիքին փառքին և մեծութեան մէկ նշանը, որ մեզի կ'ազդարարէ չարունակ միտք պահելու թէ առանց քաղաքական զօրութեան անըմբռնելի է մտաւոր, բարոյական և անտեսական բարօրութիւն, և այս բարօրութիւնը ա՛յն ատեն միայն կրնայ ծաղկիլ բարգաւաճիլ, եթէ անոր գլուխը գտնուողները ուրիշ ժողովուրդներուն հետ արդարադատութեամբ արեւուն տակը տեւականօրէն պահպանեն իրենց տեղը։ Բանախօսը յետոյ շնորհակալութիւն յայտնեց կայսեր և խնամակալ իշխանին ազգային ձեռնարկութեանց պէտքերուն մասին իրենց բարենախանձ ոգւոյն համար։ Միւնիխի ողջոյնը և շնորհակալութիւնը թնդաթուց կայսեր և կայսրուհիին, դարերէ ի վեր առաջին գերման կայսրուհիին, որ հանդիսական մուտք գործեց Միւնիխի պարիսպներէն ներս, ինչեցուց Վիթթէլսպախ Տունին համբաւաւոր աւանդութիւնները, բարձրագոյն դաստիարակութեան հոգածութեամբ զօրացնելու ժողովուրդին բարօրութիւնը, և վերջացուց հրաւէր կարդալով ներկաներուն հուրրա աղաղակել կայսեր և խնամակալ իշխանին համար, և ապա հնչեց ազգային երգը։

Ցետոյ կարդացուեցաւ ա՛յն հրովարտակը, որով կայսրը մուսէոնին կը նուիրէ գերման զրահաւորի մը գեղաւեր մէկ կաղապարը, և ասոր վրայ խնամակալ իշխանը իր շնորհակալութիւնը յայտնեց կայսեր ձեռքը թոթուելով։

Մուսէոնին ժողովին նախագահ Բրոֆ․ Ռէօնթկէն մուսէոնին պէտքը և ծնունդը շեշտեց, և յետոյ խնամակալ իշխանը հետեւեալ բանախօսութիւնը կարդաց.—

«Այսօր հիմը պիտի դրուի նշանակալից հաստատութեան մը, մարդկային հանճարին արթնութեան համար յիշատակարանի մը, բնական գիտութեանց և արհեստագիտական ճիւղերուն սահմանին վրայ։ Ամբողջ Գերմանիա կ'աջակցի այս գործին։ Ազգին գլուխը Ձեր Վեհափառութիւնը այս նորահաստատ ձեռնարկութեան մասնակցելու շնորհը ըրաւ բարեհաճութեամբ։ Այս օրուան հանդէսին ամենաբարձր փայլ մը տուաւ Ձեր Վեհափառութեան և Վեհ․ Կայսրուհիին ներկայութիւնը, և սրտիս խորերէն շնորհակալութիւնս կը յայտնեմ Ձեր Վեհափառութեանց։ Կը խնդրեմ Ձեր Վեհափառութենէն որ հաճիք մուրճի հարուածը տալ այս ձեռնարկութեան։»

Ոգեւորութիւնը և հետաքրքրութիւնը ցնցեցին բոլոր ներկաները երբ կայսրը և խնամակալ իշխանը հիմերուն փոսին մէջ իջան միասին հիմնաքարը զետեղելու, մուրճերը ձեռքերնին։

Խնամակալ իշխանը իր մուրճին հարուածը տալով սա՛ բառերը արտասանեց. — «Իցի՜ւ գերման մուսէոնը ծաղկի և բարգաւաճի։ Իցի՜ւ տնկարան մը ըլլայ գիտութեան և արհեստագիտութեան։ Իցի՜ւ այս հիմնարկէքը տեւական յիշատակ մըն ալ ըլլայ կայսեր և կայսրուհիին ներկայութեան»։

Կայսրը ասոր վրայ մուրճը ուժով մը զարկաւ հիմնաքարին վրայ, որուն ծակին մէջ քաղաքապետը առաջուց զետեղած էր թուղթերով և փողերանոցի նոր դրամներով լեցուած տուփ մը։ Կայսրը խնամակալ իշխանին և ներկաներուն դարձնելով իր աչքերը ըսաւ. — «Յիշատակ հանդուցեալ գիտնական խուզարկուներուն, երախտագիտութիւն գիտնական ողջ խուզարկուներուն, քաջալերութիւն ապագայ գիտնական խուզարկուներուն, իսկ Ն․ Արքայական Բարձրութեան Խնամակալ Իշխանին յաւերժական յիշատակարան մը։»

Իշխան Լուտվիկ յաջորդեց հետեւեալ խօսքով.—«Պատիւ և օգուտ ամբողջ գերմանական կայսրութեան, Պաւերիոյ թագաւորութեան և Միւնիխի քաղաքապետութեան և կառավարչութեան»։

Ցետոյ յաջորդաբար մուրճի հարուածներ տուին Պաւերիոյ արքայական տան անդամները։

Մինչ այս մինչ այն, 500 երգիչներ միաբերան կը նուագէին, նաեւ կայսեր բաղձանքին վրայ քանի մը ժողովրդական և մանկական երգեր։

Տեսարանը հիանալի էր երբ բազմաթիւ մանր տղաքներ մաքուր հագուած, հիմնաքարը կը զարդարէին պսակներով։ Հանդէսը վերջացած էր և կարգը եկած էր Միւնիխի պահակազօրաց հանդէսին, որ տեղի ունեցաւ խուռն բազմութեան ներկայութեամբ։

Երեկոյին չքեղ հացկերոյթին առթիւ գերման կայսրը Պաւերիոյ իշխանին բաժակաճառին պատասխանեց հետեւեալ կերպով.—

«Բառեր կը պակսին ինծի ճշդիւ յայտնելու համար կայսրուհիին և իմ սրտագին շնորհակալութիւնը ա՛յն համեմատ կերպով գեղեցիկ ընդունելութեան համար, որով պատուեցիք մեզ։ Այսօրուան օրն ալ արժանապէս կը դասակարգուի Նիւրնպէրկեան օրերուն։ (Անցեալ տարի Նիւրնպէրկի մէջ ի ներկայութեան կայսեր, կայսրուհիին և խնամակալ իշխանին տեղի ունեցաւ Վիլհէլմ կայսեր յիշատակարանին բացումը. Ծ․ԽՄԲ․)։ Ձեր Արք․ Բարձրութեան մայրաքաղաքին ժողովուրդին կողմէ ընդունելութիւնը իրեն մէջ կը պարունակէր ազգային մեծ գաղափար մը, և գեղարուեստին հրաշալի գեղեցին վրայ կը պարզէր իր միտքը։ Գիտեմ թէ բոլոր Պաւերացիներուն սրտէն խօսած կ'ըլլամ, երբ ըսեմ.— Աստուծոյ օրհնութիւնը կը հայցեմ Ձեր և Ձեր փառաւոր Տան գլխուն վրայ, կեցցէ՜, կեցցէ՜։»

Ցետոյ երգուեցաւ Պաւերիոյ ազգային երգը։

ՄՍԻ ՍՂՈՒԹԻՒՆԸ. — Ժամանակէ մը ի վեր Գերմանիոյ մէջ մսին գինը խիստ սուղ էր, այս օրերուս աւելի բարձրացաւ։ Ընդհանուր դժգոհութիւն առաջ բերած էր այս պարագան Գերմանիոյ մէջ, որովհետեւ միսը միջակ և աղքատ դասակարգերուն անհրաժեշտ անունդն է։ Այս էր գլխաւոր պատճառը հրաժարման երկրագործական նախարար Բօտպիէլսքիի, որ ջոջ ագարակատէրներուն մարդը ըլլալով դիւրութիւն չէր տար արտասահմանէն արջառի ներածութեան։ Իրեն հետ իր քաղաքականութիւնն ալ ինկաւ, կ'ըսէ Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ, և գերման կառավարութիւնը հիմա մտադիր է արջառի և մսի ներածութիւնը դիւրացնելու։ Բայց Աւստրիոյ և Մաճառստանի մէջ եւ զգալի է մսին սղութիւնը, դարձեալ նոյն պատճառներով, որոնց գլխաւորն է մաքսային պատերազմը, որ կը շարունակուի Սերպիոյ և Աւստրիոյ միջեւ։ Աւստրիա իր սահմանագլուխը գոցած է Սերպիական արջառներուն ներածութեան դէմ, և Սերպիա զիջում ընելու տրամադիր չերեւիր, նկատելով մանաւանդ թէ ի՛նչ մեծ դժուարութիւններ հետզհետէ կը ծագին այս առթիւ Աւստրեւմաճառ մսի հրապարակին վրայ։ Աւստրիոյ կառավարութիւնը միջոցներ ձեռք առնելէ առաջ կը սպասէ թէ Գերմանիա ի՞նչ միջոցի պիտի դիմէ բառնալու համար մսի սղութիւնը, որ անտանելի աստիճանի մը հասած է։ Աւստրիոյ մէջ այժմէն կը խորհին իջեցնել երկաթուղիի սակագինը Մաճառստանէն Կալիցիայէն և Ալպեանց կողմերէն եկած արջառներուն համար։ Պետական երկաթուղիները կըրնան անմիջապէս ընել այս բանը, բայց մասնաւոր երկաթուղիներու ընկերութիւններ կան, որոնք կառավարական նպաստի մը կը սպասեն համակերպելու համար։ Հիմա գլխաւոր խնդիրն է գոնէ Վիեննայի մէջ միսը քիչ մը աժանցնել։ Եթէ ընկերութիւնները չի գործակցին, սակացոյցի նուազումը մեծ օգուտ մը առաջ պիտի չբերէ, և բոլոր ընկերութիւնները կը յայտարարեն թէ արջառներուն համար իրենց սակագինը արդէն մեծ բան մը չէ, քանի որ 50էն մինչեւ 70 քուրոն միայն սակ կը պահանջուի անասնաբարձ վակոնի մը համար, որուն մէջ կը գտնուին ութը կենդանի։ Երկրորդ խորհրդակցութեան կէտն ալ արջառներուն փոխադրութիւնը փութացնելն է, երկար և դանդաղ գնացքը կը նիհարցնէ արջառները, որոնք շատ գէշ վիճակի մէջ կ'ըլլան արդէն երբ յատկացուած վայրերը կը հասնին։

*** Պէրլինի Քաղաքապետ հետեւեալ աղերսագիրը տուաւ Ռայխսթակին և Վարչապետին. — «Կը խնդրուի որ արտասահմանէն արջառներու ներածութեան դէմ ասկէց առաջ դրուած արգելքները կարելի եղածին չափ բարձուին, արջառին, մսին և պարարտացուցիչ նիւթերու վրայ դրուած մաքսերը ջնջուին, կամ հարկ եղած չափով թեթեւցուին։» Քաղաքապետութիւնը հետեւեալ միջոցները կ'առաջարկէ.—Անմիջապէս բառնալ Դանիոյ, Հոլանտայի և Պալքանեան Պետութեանց սահմաններուն դէմ դրուած արգելքները, և անասնաբուժական ոստիկանական քննութեանց գործադրութիւնը ետ առնել կամ անհրաժեշտ չափովը միայն կատարել։ Մսի քննութեան օրէնքին տրամադրութիւնները բառնալ, որոնք գրեթէ անկարելի կ'ընեն մորթուած անասուններուն ներածութիւնը, մանաւանդ սա՛ տրամադրութիւնը թէ ներածուած միսերուն հետ իրենց եկած տեղերուն իշխանութեանց կողմէ թուղթեր ալ պէտք է ներկայացնել։ Սահմանագլխին վրայ քննութեանց ծախքերը չափաւորել և թարմ մսի ներածութեան արգելքը բառնալ։ Չափաւորել նաեւ երկաթուղիի սակագինը։

Ռայխսթակին մէջ այս առթիւ չորս հարցապնդումներ օրակարգը անցած են։

ՎԻՃԱԲԱՆՈՒԹԻՒՆ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ԱՐՏԱՔԻՆ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆՈՒԹԵԱՆ ՎՐԱՅ.—Դչ. օր Ռայխստակը բացուեցաւ ի ներկայութեան բազմաթիւ երեսփոխաններու և ունկնդիրներու։ Բոլոր բեմերը, մասնաւորապէս դեսպանական բեմը, լեցուած էին։ Ժամը 1էն վերջ երեւցաւ վարչապետ Պիւլով և ծանր քայլերով գնաց իր տեղը նըստաւ Դաշնակցական Խորհուրդին գրասեղանին առջեւ, ուր անցեալ նստաշրջանին վերջերը հիւանդացած էր յանկարծ։ Ամէն կողմէ Գերման Պետութեանց Դաշնակցական Խորհուրդին անդամները եկան շնորհաւորել զինքը։ Երեսփ․ ժողովին աջակողմին երեսփոխանները իրենց նստարանէն ոտք ելան և Պիւլով քանիցս խոնարհութիւն ընելով շնորհակալութիւն յայտնեց այս պատւոյն համար։ Վարչապետին երեւնալէն քիչ վերջը նախագահ կոմս Պալէսթրէմ բացաւ նիստը, և խօսքը տուաւ ազգային-ազատական երեսփոխաններէն Պասէրմանի որ իր յայտարարութիւնները ըրաւ Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ։ Սրահին մէջ անձայն լռութիւն կը տիրէր։ Երեսփոխան Պասէրման իր բանախօսութիւնը սկսաւ սա՛ ակնարկութեամբ թէ ամբողջ Գերմանիոյ մէջ դժգոհութիւն կը տիրէ Գերմանիոյ մեկուսացման վրայ արտաքին քաղաքականութեան մէջ, և բոլոր կուսակցութեանց թերթերը միաձայնութեամբ կը յայտարարեն թէ Գերմանիոյ արտաքին աշխարհավարութիւնը բաղձացուած յաջողութիւնը բնաւ չունի։ Հօէնլօէ իշխանին յիշատակագրութեանց հրատարակութիւնը ապշութիւն պատճառեց իրեն։ Իշխանին յիշատակագրութիւնները ցոյց կուտան թէ 1888էն ի վեր Գերման քաղաքականութիւնը կասկածելի կերպով շարունակուեր է։

ՊՕԵՐԱԿԱՆ ԱՍՊԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ.—Ոստիկանական քննիչ Հուայթ, որուն համար կ'ըսէինք երէկ թէ արձակաղէն Պօէր Ֆերէյրայի և իր խումբին հետքին վրայ կը գտնուի, Ուբինկթօնէն դէպի արեւելք տասներորդ մղոն հեռի չիմէն մէջ մտաւ Ֆերէյրայի խումբին դէմ, և կրակ ըրաւ անոնց վրայ, որոնք սաստկապէս պատասխանեցին։ Կէս ժամ հրացանաձգութենէ վերջ Ֆերէյրայի խումբը մացառները փախաւ, և քննիչ Հուայթ չի գիտցուիր ի՛նչ պատճառաւ իր հետապնդում, չշարունակելով Ուբինկթօն ետ դարձաւ։

Կ'ըսուի թէ Բարեյուսոյ Գաղթավայրին մէջ երեք խումբի բաժնուած են Պօէր արձակաղէնները, մին՝ Ֆերէյրայի հրամանին ներքեւ, որ Հէյ գաւառակին կողմը կը քալէ, երկրորդը Քաքամասի վրայ կ'երթայ և երրորդ մը որ դեռ նոր անցած է՝ սահմանագլխէն։ Այս երրորդ ճիւղը Ուբինկթօնի վրայ կը քալէ։ Նոր հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ ոստիկանական քննիչ Հուայթ որ արեւահարութենէն հիւանդացած և Ուբինկթօն դարձած էր, 40 հոգիով ճամբայ ելեր է երրորդ խումբը գերի բռնելու։ Օրանժ գետին Քաքամասի բուռնին վրայ պահակներ զետեղուեցան, արգիլելու համար արձակաղէններուն վերադարձը դէպի գերմանական հող։ Բարեյուսոյ կառավարութիւնը բուռն միջոցներ ձեռք կ'առնէ խումբերը ապարդիւն ընելու համար, և կը յուսայ թէ արձակաղէնները քանի մը օրէն պիտի պաշարէ։

Անգլիոյ Երեսփ․ Ժողովին մէջ կառավարութիւնը յայտարարեց թէ առայժմ հարկ տեսնուած չէ կանոնաւոր զօրք գործածելու Ֆերէյրայի դէմ։

15 ՄԻԼԻՈՆ ԱՆԳԼ․ ՈՍԿԻ ԲԱՐԵԳՈՐԾՈՒԹԵԱՆՑ ՀԱՄԱՐ. — ՏԻԿԻՆ ՍԷՅՃԻ ՈՐՈՇՈՒՄԸ.— Ամերիկայի ամէնէն զգուշաւոր միլիոնատէր Ռըսէլ Սէյճի այրին՝ Տիկին Սէյճ կը յայտարարէ թէ իր ամուսինին կողմէ իրեն թողուած ամբողջ 15 միլիոն անգլ․ ոսկին ամենամեծ մասամբ իր ձեռքէն պիտի հանէ բարեգործութեանց համար, որովհետեւ այլեւս իրեն վրայ կարողութիւն չէ մնացեր ասդիէն անդիէն լըսուած խօսքերուն իր ամուսինին ագահութեան վրայ։ Ա՛լ ձանձրացեր է ամէն օր նամակներ առնելէն, որոնցմով ողորմութիւն կը խնդրեն իր՝ աշխարհի ամէն կողմերէն։ Հիմակ որոշեր է վերջ մը տալ այս հալածանքին, որուն չի կրնար տոկալ իր այս ծերացած հասակին մէջ, և այս պատճառաւ իր ամուսինին խնամով հաւաքած միլիոնները ձեռքէ պիտի հանէ, իրեն պահելով միայն բաւական մը բան իր վերջին օրերը հանդարտութեամբ անցնելու։ Միտք չունի եկեղեցիներուն և ուրիշ հաստատութիւններու դրամ տալ, այլ կարելին պիտի ընէ օգնելու համար աղքատ եկեղեցիներուն հաւատացեալներուն, որպէս զի իրենց հացը կարենան ճարել և աղօթել իրենց համար։ Իր փափաքն է աւելի օգնել անհատներուն քան հաստատութեանց կամ ընկերակցութեանց, և նախապատուութիւն պիտի տայ ա՛յնպիսիներուն, որոնք առանց իրենց յանցաւոր ըլլալուն իրաւցնէ օգնութեան պէտք ունին, և մուրալու կ'ամչնան։ Անուն չի տար, բայց կ'ըսէ թէ այսպիսի շատ մը պարագաներ կը ճանչնայ։ Մուրացկան աներեսներուն համար սանթիմ մը անգամ պիտի չտայ։ Ես իմ ընելիքիս համար մարդէ խրատ առնելու պէտք չունիմ, թէեւ ամէն օր հազարաւոր նամակներ կ'ընդունիմ խրատ տուող։ Քօլէճի մը Տնօրէնը կը գրէ ինծի որ, եթէ իր խնամքին յանձնեմ իմ ամբողջ հարստութիւնս, ա՛յնպիսի կերպով մը շահու պիտի դնէ զայն, որ եկամուտը հաստատուն պահէ իր քօլէճը մինչեւ վերջը՝ առանց այլեւս հանրային աջակցութեան պէտք ունենալու, և կ'ըսէ թէ ո՛րքան երախտապարտ պիտի ըլլայ եթէ այս գործը իրեն յանձնուի։ Երկու ամսուան մէջ 7000է աւելի նամակներ ընդունած եմ, սակայն ետ զրկուած են։ Քարտուղարս կը բանայ զանոնք, և անկարեւորները ինծի չըսեր անգամ։

Այս առթիւ ամերիկեան թերթերը դարձեալ սիւնակներով բաներ կը գրեն հանգուցեալ միլիոնատէր Մր․ Սէյճի կենցաղին վրայ։ Անոր խնայասիրութիւնը պատմելով կ'ըսեն թէ քանի՛ հարստանար, այնքան կը քիչցնէր իր ծախքերը։ Տարին 400,000 ոսկի եկամուտ ունեցած ատեն իսկ նախաճաշի համար խնձոր մը միայն կ'ուտէր։ Ան գամ մը երկու բէննիինոց ակռայի սանտըր մը գնեց սովորական պզարէն։

Իր միակ մտածումն էր դրամ դիզել։ Եւ կէս դար շարունակ այսպէս ըրաւ, և հիմա, թերեւս մէկ տարիէն, Տիկին Սէյճ բոլոր անոր թողուցածը ձեռքէն պիտի հանէ։

ԱՊՈՒՐԻՆ ԱՊԱԳԱՆ. — Ֆրանսայի նման երկրի մը համար տարօրինակ պիտի թուի, բայց խնդիրը ա՛յն է թէ ապուրը երթալով երեւէ կ'իյնայ, գոնէ այն շրջանակներուն մէջ, որոնք նորաձեւութիւնը կը պատրաստեն, և օր մը թերեւս բոլորովին անհետ ըլլայ իբրեւ ուտեստ։ Ասոր պատասխանատուն բըժիշկներն են, ինչպէս նաեւ ուրիշ շատ մը փոփոխութիւններու։ Ապուրը իբրեւ անօգուտ համադամ մը կը ներկայացնեն, իբրեւ անունդ բացարձակ ոչինչ է, կ'ըսեն, և իրենց հիւանդներուն կը յայտարարեն թէ իրենց համար գէշ չըլլար, եթէ բոլորովին հրաժարին անկէց։ Ուստի տիկինները հիմա կը մերժեն արհամարհանքով կազդուրիչ ապուրը, և իրենց արու ընկերներն ալ երթալով գէշ աչքով կը նային կազդուրիչ ապուրին վրայ։ Հետեւաբար ճաշացուցակին մէջ յեղաշրջում մը պատրաստուելու վրայ է, և օր պիտի գայ որ ինքզինք յարգող խոհարար մը պիտի հրաժարի եփելէ կերակուր մը՝ որ տարիներէ ի վեր պատուոյ տեղ մը կը բռնէր գաղիական սեղաններուն ստուար մեծամասնութեան վրայ, ազնուականի և գիւղացիի առ հասարակ տուներուն մէջ։

ՔՐՈՆԻԿ

ՊԱՅՐԱՄԻ տօնին առթիւ Պատր․ Փոխանորդ Տ․ Գաբրիէլ եպսկ․ Ճէվահիրճեան, այսօր, ընկերակցութեամբ գործակատար Արիս էֆ․ Ֆէսճեանի, Ս․ Պատրիարք Հօր կողմէ կայս․ Պալատ կ'երթայ շնորհաւորութեանց համար․ որովհետեւ Ն․ Սրբազնութեան հիւանդութիւնը, որ ինֆլուէնցա է, քիչ մը աւելի սաստկացած ըլլալով, ինչպէս գրած էինք երէկ, չպիտի կրնայ գէթ քանի մը օր դուրս ելլալ։ Պատր․ Փոխանորդ Սրբազանը այսօր պալատական աւագանիին շնորհաւորական այցելութիւն տալէ վերջ, վաղը եւս պիտի այցելէ Պոլսոյ կողմը բնակող նախարարներուն և պետական բարձրաստիճան անձնաւորութիւններու։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԻ գործակատար Արիս էֆ․ Ֆէսճեան առջի օր կայս․ Պալատ գնաց։

ԴԱՏԱՍՏԱՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ ասկէ առաջ իր նիստերէն մէկուն մէջ դիւանի ընտրութիւն կատարած ըլլալով, այդ ընտրութիւնը տեղեկագրեց Ս․ Պատրիարք Հօր։ Ատենապետ ընտրուած է Տօքթ․ Տիգրան էֆ․ Ալլահվէրտի և Ատենադպիր Տ․ Տաճատ քհ․ Փաշայեան։

ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑԻ Հոգաբարձութիւնը գրով մը Կրօն․ Ժողովին զրկած է հաստատութեան 1908 նահանջ տարիին պարզ օրացոյցը, քննուելու և վաւերացուելու համար։ Օրացոյցը ըստ սովորութեան պատրաստուած է Մարուգէ էֆ․ Ցովսէփեանէ։

ԵՎԷՐԷԿՑԻ ազգային մը ասկէ առաջ իբրեւ վարձակալ կ'երթայ Գումգաբու սենեակ մը կը վարձէ տան մը մէջ, ուր մայր մը և աղջիկ մը կը բնակէին։ Եւ տղան օր մը պատիւը կը բռնաբարէ աղջկան՝ իրեն հետ ամուսնանալու խոստումով, և սակայն խոստումը միշտ խոստում կը մնայ և աղջիկը ստիպուած կը դիմէ ոստիկանութեան, բողոքելով տղուն դէմ։ Ոստիկանութիւնը հարկ եղածը տնօրինելէ առաջ, երէկ Ազգ․ Պատրիարքարան զրկեց տղան, որպէս զի նախ հաստատուի որ ան ամուսնացա՞ծ է թէ ամուրի։ Պատրիարքարանը որ կատարուած քննութենէն տեղեկացաւ թէ յիշեալ ազգայինը ասկէ 15 տարի առաջ ամուսնացած է, որոնց այս մասին հարկ եղած տեղեկութիւնը տալ։

ՄԱՔՐԻԳԻՒՂԻ Թաղ․ Խորհուրդին ատենապետ Միհրան էֆ․ Նազըճեան, իր վերջնական հրաժարականը զրկած է Պատրիարքարան։

ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր անդամոց թիւը լրացնելու համար որոշեց առաջարկել Վարչութեան, Աստուածատուր Հարենց և Արշակ Ունճեան էֆէնտիները։

ՌՈՒՄԷԼԻ ՀԻՍԱՐԻ Թաղ․ Խորհրդոյ ատենադպիրը՝ երէկ թաղին նախորդ ատենապետ-գանձապետին դէմ ըրած բողոքին մասին բացատրութիւններ տուաւ Տնտես․ Խորհուրդին առջեւ, որ պաշտօն յանձնեց իր անդամներէն Զգօն էֆ․ Խօրասանճեանի, որպէս զի ինք եւս ատենապետ-գանձապետէն լրացուցիչ բացատրութիւններ պահանջէ։

ՈՒՍՈՒՄՆԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԸ իր շաբաթական նիստը գումարեց երէկ Ղալաթիոյ Խորհրդարանին մէջ և զբաղեցաւ օրակարգին վրայ գտնուած խնդիրներով։

1․ Ըստ յանձնարարութեան Ս․ Պատրիարք Հօր խորհուրդը նկատողութեան առաւ Բաբերդի Ծկրաչէն Թաղի Արամեան և Մեսրոպեան վարժարանաց նկատմամբ հասած գրութիւնները և տեսնելով որ յիշեալ երկու վարժարանները զոյգ կրթական հաստատութիւններ են, և պէտք է որ հաւասար ստեղծանով վայելեն առաջնորդարանի հովանաւորութիւնը, որոշեց խնդրել Ս․ Պատրիարքէն որ հաճի այս մասին հարկ եղածը զեկուցանել տեղւոյն առաջնորդարանին։

2․ Կեդր․ Վարժարանի այս տարուան շրջանաւարտներէն Պ․ Պ․ Հայկ Պէրպէրեան և Վահրամ Ղազիկեան խնդրագրով մը ուսուցչական վկայական խնդրած ըլլալով, Խորհուրդը իբրեւ կրթ․ բարձրագոյն վարժարանէ մը վըկայեալ, որոնց օգնակ․ ուսուցչի վըկայական տալ։

3․ Խորհուրդը կարդալով օր․ Աղաւնի Կոտանեանի բացատրական գրութիւնը, պաշտօն յանձնեց իր անդամներէն Ստեփան էֆ․ Կուրտիկեանի որ այս կիրակի հաճի անձամբ անձին երթալ Եէնի գաբու և հաշտարար կարգադրութեամբ մը վերջ տալ խնդրոյն։

ԴՊՐԵՎԱՆՔԻ Խնամակալութիւնը կը ծանուցանէ թէ Գարակէօմրիւկի Ս․ Յովհան Ոսկեբերան Եկեղեցիին տօնախմբութեան և Զարխաբան Ս․ Աստուածածնի հրաշագործ պատկերին Պալաթու Եկեղեցին փոխադրութեան տարեդարձին առթիւ քարոզիչ Տ․ Վահան Ծ․ Վարդապետ Պարտիզակցի յառաջ․ Ս․ պատարագ պիտի մատուցանէ վաղը կիրակի ի հոգեւոր մխիթարութիւն բարեպաշտ ժողովրդեան և ուխտաւոր ազգայիններու։

Ա․ Զ․ Գ․

Թաղիս Քարոզիչ Գեր․ Տ․ Հմայեակ Եպս․ Դիմաքսեան հանդերձեալ է Ս․ պատարագ մատուցանել յառաջիկայ կիրակի առաւօտ, 5 Նոյեմբեր Թաղիս Ս․ Յարութիւն եկեղեցւոյ մէջ, ի հանգիստ հոգւոյ հանգուցեալ Տիկին Եւտոքսիա Նշաստաճեանի իր մահուան քառասունքին առթիւ։

Զկնի Ս․ պատարագի հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի ի յիշատակ ննջեցելոց նոյն գերդաստանի։

Սկզբնաւորութիւն ժամերգութեան ժամ 2

Սկզբնաւորութիւն Ս․ պատարագի ժամ 4,15 (Կճիf)

ՀԱՅ-ԲՈՂՈՔԱԿԱՆՆԵ՛ՐՆ

Սամսոնի նախորդ հովիւ Վեր․ Սիմոն Պապասինեանի որդի Բրոֆ․ Վահան, Բէնսիլվանիոյ (Ամերիկա) Լինքըլն Համալսարանին Փորձարանական Տարրաբանութեան դասախօսի օգնական անուանուած է։ Բրոֆ․ Վ․ Ս․ Պապասինեան, որ ծնած է Մարզուանի մէջ 1876ին, տեղւոյն Անաթոլիա Գօլէճին ընթացքը աւարտելէ վերջ, 2 տարի դասախօսած է Մանիսայի միսիոնարական վարժարանին մէջ։ Այս փայլուն երիտասարդը յետոյ հետեւած է Հարթֆըրտի Աստուածաբանական Ճեմարանի աստուածաբանական ուսումներուն, Պրաուն Համալսարանի գիտական ճիւղին, և ընդունած է Ուսուցիչ Արուեստից և Վարդապետ Փիլիսոփայութեան տիտղոսները։

*** Պրուսայի Արեւելեան Որբանոցին 1907ի Համառօտ Օրացոյցերը, որոնք դեռ հազիւ 3 ամիս առաջ հրապարակ ելած էին, բոլորովին սպառած են։ Նոյն Օրացոյցին Բ․ Տպագրութիւնը այս միջոցին մամլոյ տակ կը գըտնուի։ Կը մաղթենք որ շնորհիւ բարեսէր անձանց ջանքերուն, նոյն պատուոյն արժանանայ նաեւ Ը․ դարձակ և պատկերազարդ Օրացոյցը, որ այս անգամ հրապարակ կ'ելլէ 8 բուեթօ մաքուր տը-

պագրութեամբ եւ չահեկան պարունակութեամբ։ Այս երկու Օրացոյցներուն ամբողջ հասոյթը կը պատկանի սոյն որբանոց-դպրոցին, ուր այս պահուն կը խնամուին 50է աւելի որբ աղջիկներ։ Ձեռ փափաքիր համ մը գնել, ազնիւ ընթերցող։

*** Լանկայի եկեղեցին անցեալ կիրակի օրուան Հաղորդութեան պնակի հասոյթը —135 գահ.— զրկած է ի նպաստ Նորաշէն մատուռին Սարտողանի, որ Աստարազարի մօտ Ցունարնակ գիւղ մըն է։

×

ԹՈՂԹԱԿԱՆ ԹԵՄ

Վաղը պիտի քարոզեն.—

Բերայի մէջ ժամը 4.15ին Վեր. Ա. Գ. Շմաւոնեան։

Կէտիկ-Բաշայի Ամերիկեան Վարժարանին մէջ ժամը 5.15ին Վեր. Գ. Խ. Տօմպալեան։

Սկիւտարի մէջ ժամը 5.30ին Բրօֆ. Յ. Հ. Ճէճիզեան։

Պայպըլ-Հաուսի մէջ ժամը 5.45ին Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

Խասգիւղի մէջ ժամը 8ին Պատ. Ս. Յ. Զորիկեան։

*** Վաղը, ժամը 9.45ին, հոգեւոր ժողով մը տեղի պիտի ունենայ Պայպըլ-Հաուսի մատուռին մէջ, Անգլ. լեզուով պիտի խօսին Ամերիկեան Բորտի Նիւ-Եորքի եւ Շիքակոյի գործակատարներէն Տոքթ. Հիչքաք եւ Տոքթ. Բրիկըն, որոնք Մ. Արեւելք պիտի երթան, եւ քանի մը օրէ ի վեր հոս կը գտնուին։ Ուղերձները Թուրքերէնի պիտի թարգմանէ Վեր. Յ. Գ. Գրիգորեան։

*** Երիտ. Քրիստ. Ընկերակցութեան աղօթքի ժողովը տեղի պիտի ունենայ վաղը, ժամը 9.30ին, Գումգաբուի Բէթելին մէջ։

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆ 41րդ բիւր Բիւրակն առեւտրական չաբաթաթերթին, որ կը պարունակէ հետեւեալ առեւտրական յօդուածները.—

ԲԻՒՐԱԿՆ
ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԹԻՒ 41

Օսմանեան մնիկ ապրանքները [Թօքատի նաղման եւ գօտին].— Ի՞նչ է Քօմանտիթեուր.— Դատական Քրօնիկ.— Գերմ. լեզու.— Առեւտրական Քրօնիկ [Շուշմայի հրապարակը.— Բարեյաղող լուրեր Մերսինէ.— Նոյեմբերին վճարելի կտրօններ.— Վանցի վաճառականները.— Ճէհրիի գինները կը բարձրանան.— Կորնթոսի ջրանցը՝ աճուրդի հանուած.—Մանածի, մետաղի, փոխանակագրի գինները.— Արտածութիւն.— Ծովային Քրօնիկ.— Իզմիրի հրապարակը.— Դրամական եւ Սակարանի կեանքը, եւն. եւն.]։

ՍԵԼԱՄԼԸԳ ՐԵՍՄԸ ԱԼԻՍԻ

Տիւնքի ճումաա կիւնիւ Սէլամլըգ րէսմը ալիսի Համիտիյէ ճամիի չերիֆինտէ իճրա պույրուլմուշ տըր։

ՆԵՐՔԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ.— Սրբուած դրամներ.— Յայտնի է թէ կայս. Իրատէ մը հրամայած էր որ սրբուած արծաթ մէճիտիէյի ստորաբաժանումները՝ 10, 5, 2, 1 ղչ.նոց ու 20 փարանոց, փոխանակուին եւ այս առթիւ մէկ ամիս պայմանաժամ տրուած էր։ Սակայն պայմանաժամը աւարտած ու սրբուած դրամները դեռ ամբողջովին փոխանակուած չըլլալով, կայս. Իրատէի մը համաձայն, Ելմտական պաշտօնատունը հաղորդեց Օսմ. Պանքային եւ մասնաճիւղերուն թէ ըստ առաջնոյն պէտք է փոխանակեն սրբուած դրամները։

ԹՈՒՐՔԵՒՍՆԵՐԸ Առեւտրական Դաշնագիրը որ վաւերացաւ Սերպիոյ Սքուբչինայէն եւ Բեթէր Թագաւորին կողմէ, Պոլիս պիտի բերէ դեսպան Մ. Սիմիչ, որ երկու չաբաթէն Պոլիս կը հասնի։

ԲԱՂԱԲԱՊԵՏ Րէչիտ փաշայի տրուեցաւ Իմթիազի ոսկի եւ արծաթ չքանշանները։

ԱՐԻՖԷ ԵՒ ՊԱՅՐԱՄ.— Ռամազանը վերջ գտաւ եւ Պայրամը կը տօնուի այսօր։ Պայրամը կը սկսի երբ արաբական տասներորդ ամիսին՝ Շէվալի Նոր լուսինը տեսնուէր երեկ գիշեր։ Յայտնի է թէ արաբական ամիսները կը սկսին Նոր լուսինին հետ, որ պէտք է տեսնուի մայրամուտէն։ Եթէ օդը ամպամած ըլլայ այն առեն նախորդ ամսուան հաչւին համեմատ կը չարժին, այսինքն 30 օրը ամբողջ հաշուելով։ Իսլամ հաւատացեալները պէտք է ծոմ բռնել սկսին Ռամազանի լուսինին տեսքէն եւ դադրին աւելին երբ Շէվալինը տեսնուի։ Պայրամի նախընթաց օրը Արիֆէ կոչելը սոքի գործ է։ Այս բառը պէտք է գործածել միայն Գուրպան Պայրամի նախընթաց օրուան, որովհետեւ այդ օրը (Զիլհիճէ) ուխտաւորները Մէքքէի մօտ անպատճառ կ'այցելեն Արաֆաթ կոչուած վայրը։ Գուրպանի մեծ Պայրամին նախընթաց իրիկունը կը կոչուի արֆեցումի օր, որովհետեւ ուխտաւորները Մինա կ'երթան ջուր խմելու։ Իսկ Պայրամին օրը ոչխարներ մատաղ կ'ըլլան Հայր Աբրահամի զոհաբերութեան ի յիշատակ։ Պայրամներու գիշերները մաս կը կազմեն հինգ գիշերներու որ մասնաւորաբար պէտք է յարգուին։ Միւս երեքն են Րէճէպ 1ի եւ Շապան 15ի Ալերաթ գիշերները։ Այս գիշերները եղած աղօթքները լսելի կ'ըլլան։ Աւանդութիւն մը դրախտ կը խոստանայ անոր որ կը յարգէ հետեւեալ հինգ գիշերները.—Արֆեցումի գիշերը, Արիֆէի գիշերը, երկու Պայրամներու գիշերները եւ Շապան 15ի գիշերը։

*** Մարգարէն Պայրամի առաջին աղօթքը անապատին մէջ կատարեց, ձեռքը գտնուած երկաթէ գեղարդը իբրեւ աղօթքի ծածկոց գործածելով։ Այդ աղօթքն է որ այսօր միլիոնաւոր Իսլամներ կը կատարեն։ Պայրամի երեք օրուան միջոցին չնորհաւորական այցելութիւն տալը սախպողական է ստորադասներէն իրենց մեծերուն, բարեկամներու եւ ազգականներու միջեւ։ Քանի մը տարիէ ի վեր Իսլամ բարքերու մէջ մտած են նաեւ չնորհաւորական այցետոմսերու եւ քարթփօսթալներու փոխանակութիւնը։ Նուէրներ ալ կը փոխանակուին եւ ընծաներ կը մատուցուին։ Նուէր կը ղըրկուին, պտուղներ, անուչեղէններ՝ ծաղկազարդ եւ բուրումնաւէտ սակառներու եւ սնդուսներու մէջ, նաեւ գոհարեղէններ, զարդեղէններ եւն. Իսլամ բոլոր տուներու մէջ այցելուներուն չաքար կը հրամցուի եւ ժողովրդականօրէն Պայրամը կը կոչուի Շէքէր-Պայրամը։ Նպաստ եւ նուէր տալու դրութիւնը, Պայրամի աղօթքէն առաջ եւ կամ Արիֆէի օրը պէտք է տեղի ունենայ ամէն դասակարգի անձերու կողմէ։ Սապահ յիչելէ յետոյ թէ աղքատներուն ողորմելու պարագան իբրեւ կրօնական անհրաժեշտ պայման մը նկատուած է իսլամական բոլոր գիրքերու մէջ, կը յարէ.— «Օր մը Մարգարէն հարցուց. «Ձեզմէ ո՞վ ծոմ է»։ Էպուպէքիր «ես» պատասխանեց։ Մարգարէն նորէն հարցուց.— «Ձեզմէ ո՞վ աղքատ մը գոհացուց»։ Էպուպէքիր նորէն «ես» պատասխանեց։ Այդ կերպով ցոյց տրուեցաւ թէ կրօնքին ամէնէն մեծ պայմանն է աղքատներու ողորմիլը։ Ուրիշ օր մը Միւրթէզա երբ կ'աղօթէր, աղքատ մը մզկիթէն ներս մտաւ եւ սկսաւ մուրալ։ Միւրթէզա իսկոյն այդ աղքատին չնորհեց իր մեծարժէք մատանին։ Գիրքի մը մէջ ալ սա պարագան պատմուած է.—Իսլամ երեւելի մը, օր մը, իր տղուն հետ դաշտին մէջ կ'երթար, պահ մը անօթեցան. դէպի առաջ գտնուած Պէտէվիի մը բնակարանին մօտենալով, ուզեցին օգտուիլ իսլամական կրօնքին մինչեւ այդ ամայի տեղը ազդած առաքինութեան եւ հիւրասիրութեան զգացումներէն։ Բնակարանին դուռները իսկոյն բացուեցան այդ երկու հիւրերուն առջեւ. ներսէն տարիքոտ կին մը դուրս ելաւ, չատ մը ուտելիքներ բերաւ, հայր ու տղայ, իբրեւ արդիւնք կրօնական եղբայրակցութեան, կերան ու կշտացան եւ մեկնելու պատրաստուեցան։ Հայրը հարցուց տղուն թէ ո՞րքան դրամ ունին եւ պատասխան ստացաւ թէ հարիւր ոսկի կայ։ Հրամայեց իր տղուն որ ամէնքն ալ այդ կնոջ տայ։ Տղան ըսաւ.— «Այդ կինը ձեր ով ըլլալը չի գիտեր, մանաւանդ որ իր ապրուստն ալ քիչ դրամով կրնայ ապահովել. եթէ կը հրամայէք յարմար գումար մը տանք։» Հայրը պատասխանեց.— «Այո՛, ճշմարիտ կըսէք, կարելի է որ իմ հարուստ ու բարեգործ ըլլալս չգիտնայ, սակայն ես իմ ո՛վ ըլլալս միթէ չե՛մ գիտեր. կ'ուզե՞ս որ ինքզինքս խաբեմ. երկրորդ գաղափարդ ալ տարօրինակ է, կ'ըսես թէ այդ կինը քիչով կրնայ գոհանալ, եթէ իր ընդունելիք նուէրներովը գոհանայ ալ միթէ ես կրնա՞մ իմ ցոյց տուած առատաձեռնութիւնս անոր փափաքին համաձայն սահմանափակել։ Ընդհակառակը ես ալ չատ մը չնորհներով կըրնամ բաւականանալ։» Դատըր կիճէսիէն ետքը ողորմութեան ու նուէրի այդ հարցով զբաղող իսլամները նաեւ նկատողութեան կ'առնեն Պայրամի վերաբերեալ տրամադրութիւնները, մանաւանդ թէ պէտք է կրել ամէնէն լաւ տեսակը այն հագուստին որ արտօնեալ է. Մարգարէն, երբ իմացաւ թէ ազգութեան Թուականներուն Մէքքէի ժողովուրդը տօնի եւ ուրախութեան երկու օր ունէր, ըսաւ.— «Աստուած, այդ երկու օրուան փոխարէն, ձեզի աւելի բարի երկու օր չնորհեց՝ այսինքն երկու Պայրամները։»

ՄԱԽՍՈՒՍԷԻ համար Անգլիայէն գնուած երկու չոգենաւերը Լոնտոնէն ճամբայ ելած են եւ մօտերս Պոլիս կը ժամանեն։

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ ՀԱՄԻՏԻԷ. — Ինչպէս գրեցինք Շիրքէթի Խայրիէի հաչուակալութեան տնօրէն Յովսէփ էֆ. Եուսուֆեանի նախագահութեամբ յանձնաժողով մը Սէլանիկ գացած էր՝ տեղւոյն ծովածոցին մէջ հաստատուելիք չոգենաւային երթեւեկութեանց մասին քննութիւն կատարելու։ Յանձնաժողովը իր պաչտօնը աւարտելով Պոլիս դարձաւ։ Նորագոյն լուրերու նայելով, Սէլանիկի ծովածոցին արեւմտեան կողմը՝ Գաթէրինի եզերքին վրայ երեք նաւամատոյցներ պիտի հաստատուին. առաջինը՝ Լէֆթէխորի, երկրորդը՝ Գաթէրինի եւ երրորդը Փափազ Քէօբրիւսիի մէջ։ Ծովածոցին արեւելեան կողմը Քէչէնտիրէի թերակղզիին վրայ ալ չորս նաւամատոյց պիտի չինուի՝ առաջինը՝ Աքանի, երկրորդը՝ Քէչէնտիրէ, երրորդը՝ համանուն ծովածոցին մէջ յետոյ որոչուելիք տեղ մը եւ չորրորդը Քոլիրոզի նաւահանգիստը։ Յանձնաժողովին տեղեկագիրը Շիրքէթի վարչական Խորհուրդին կողմէ քննուելէ ու վաւերացուելէ ետքը, նաւամատոյցներու չինութեան եւ գործակալութեանց հաստատման պիտի ձեռնարկուի։ Անգլիայէն երկու չոգենաւեր պիտի գնուին այդ գծին համար։ Սէլանիկի եզերքը, Եալըլար եւ Թագաւորական պարտէզը, երկու փոքր չոգենաւներ ալ չինել պիտի տրուին։ Ծովածոցին ամէնէն կարեւոր նաւահանգիստն է Գաթէրին, վասն զի եթէ չոգենաւային կանոնաւոր երթեւեկ կատարուի, Սերֆիչէի գաւառին բոլոր ուղեւորները եւ Սելանիկի հետ առեւտրական գործառնութիւնները ամբողջովին պիտի դառնան դէպի Գաթէրինի նաւամատոյցը։

ԲՐԷՍՏ ԼԻՈՆԷՆ.— Բարիզէն հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բրէստ Լիոնէին 1906 յունուարէն մինչեւ հիմա ունեցած չահն է քսան միլիոն ֆր. եւ այս տարի վաթսուն ֆր. չահաբաժին պիտի տրուի, մինչդեռ անցեալ տարի տրուած էր յիսուն ֆրանք։

Կ'ՈՒԶԷՔ արեւէն ու անձրեւէն չաւրուող, տոկուն, աժան ու ընտիր ՀՈՎԱՆՈՑՆԵՐ գնել, մի՛ խառորիք, անմիջապէս դիմեցէք Ղալաթիա, Գարաքէօյ—Բերայի Թրամուէյին վերջին սթասիոնը աղբիւրին մօտ, Պետրոս էֆ. Պօզաճեանի, որ պիտի գոհացնէ ամէնէն նրբաճաշակներն ու դժուարահաճներն իսկ։ Ցիչեալ վաճառատան մէջ միշտ դիւրամատչելի գնով կը նորոգուին նաեւ հին հովանոցները՝ նորերէն չզանազանելու աստիճան նրբութեամբ։

ՃԱՇԻ ԱՏԵՆ մի՛ միայն Զիթլիի հանքային ջուրը խմեցէ՛ք։ Դժուարամարսութեան, Կաթուածի, Աւազախտի, եւ այլնի դէմ։ Անքաղդատելի, ամենաազդեցիկ։

ԾԱԽՈՒ ՏՈՒՆ.— Իւսկիւտար Իճատիէ Հաճի Պաքքալ փողոց թիւ 43 տունը, 3 սենեակ, պարտէզ, ջրհոր, սարնիճ ունի եւ ամսական 6 մէճ. վարձք կը բերէ, այս անգամ ծախու հանուած է. առնել փափաքողք կրնան դիմել Սիրքճեր Կիւլպէնկեան խան թիւ 27 սենեակը։

ՕՐՈՒԱՆ ԴԷՊՔԵՐԸ

ՀՐԴԵՀ.—Զօրումի չրջակայ Բէնգուչ գիւղին մէջ հրդեհ ծագելով այրեցան 78 տուներ։ Անձի կորուստ չկայ։ Միջոցներ ձեռք առնուեցան հրկիզեալները պատսպարելու։

ՆՈՐ ԽԱՐԴԱԽՈՒԹԻՒՆ ՄԸ.— Թէ ի՛նչպէս կը կչռեն ածուխը.—Թոփխանէի կողմը բնակող Շէրիֆ պէյ, նախընթաց օր, Ֆընտըքլը գնաց եւ 100 օխան 35 ղրուչէն 480 օխա ածուխ գնեց եւ սայլերով տուն ղրկեց։ Հետեւեալ օրը տանը առջեւէն ածխավաճառներ անցան. ուզեց անոնցմէ ալ գնել. հարիւր օխային 60 ղրուչ ուզեցին. Սակարկութիւն ըրաւ եւ վերջապէս գնեց. բակին մէջ սկսան կչռել պարկերը. ածխավաճառները Շէրիֆ պէյի չուրջը հաւաքուած էին, սակայն մէկ պարկը կչռուելէ ետքը մթերանոցը չէր պարպուէր, այլ տունին ետեւի կողմէն դուրս կը հանուէր. ընդամէնը 864 օխա ածուխ գնուած էր։ Շէրիֆ պէյ յոգնած ըլլալով քիչ մը հանգչեցաւ. տնեցինները ածուխի մթերանոցը երթալով տեսան թէ քանակը չատ քիչ է. տան տիրոջ իմաց տուին, նորէն կչռուեցաւ եւ հաստատուեցաւ թէ փոխանակ 864ի, 269 օխա կայ։ Ոստիկանութիւնը իմանալով ձերբակալեց ածխավաճառները՝ Քոսթի, Քոնսթանթին, Եանի, Խրիստօ եւ ընկերները։

ԱՀՌԵԼԻ ԱՐԿԱԾ մը պատահեցաւ առջի օր Օսմանպէյի չոգենաւուն մէջ։ Ճամբորդներէն Սանասար Նախնական վարժարանին տնօրէն Հաճի Իսմայիլ էֆ.ի աղջիկը, մէկ տարու գլխիվայր մթերանոցը ինկաւ եւ ծանրապէս ճմլուեցաւ իր մարմինը։ Հակառակ եղած դարմաններու հէք պզտիկը քիչ ետքը հոգին աւանդեց։

ԿԱՌՔ ՄԸ առջի օր կոխոտեց Պանչէ Գաթուի Թրամուէյի փողահար Սիւլէյմանը, որ ծանրապէս վիրաւորուեցաւ։

ՊՈՄ ՏԸ ՖԻԿ
ՏՈՒՓԸ 50 ՂՐՈՒՇ, ԿԷՍ ՏՈՒՓԸ 27 ՂՐՇ.

ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ԴՐԱՄԱՏԱՆ
ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

1906 Նոյեմբեր 1/14ի Շաբաթ օր հանուած թիւերը եւ շահած պարգեւները

500 ղրուշ շահող թիւերը

442	11840	25354	35672	52650	61808	76702	89952	110358	129359	144178	163833
866	12293	25590	37106	52943	63292	78557	90407	111415	131750	145368	163926
920	12947	25846	37645	53515	63946	78624	92243	111860	132346	148061	165708
2185	13953	26000	38169	54220	63990	79063	92369	113760	132488	149148	165867
4081	14088	26110	38750	54757	64090	80858	93944	114834	132509	149256	166803
4748	14934	26283	38982	55677	65142	81592	93970	115062	132992	149543	169371
4771	15657	27165	39950	55809	65378	81900	94504	116838	133892	149594	169676
5660	16113	27649	40755	56659	66098	82597	96794	116881	134314	150069	169817
5749	17292	28568	41314	56830	66695	82603	98060	117487	135760	150663	170855
5804	17390	29476	42000	57019	67068	83376	99297	117710	136458	152969	171139
5955	18014	29694	42597	57903	68308	83724	99712	118895	136532	153577	171757
7381	18266	30389	43070	58282	69466	84538	100661	121293	137041	154097	171785
7862	18671	31596	46460	58657	69968	84772	101607	121840	137109	154138	172264
7923	19641	31647	46852	59084	70505	85529	102277	124734	137670	155016	172348
8066	21058	32921	47585	59658	70986	86337	103457	125474	138507	155734	172761
8903	21086	33141	48413	59911	71194	86640	104718	125651	140586	158303	173765
9074	22890	33325	50082	60277	71207	86725	106856	126294	141253	159674	173919
9173	23082	33782	51414	60480	72118	87058	106941	126630	141865	159694	173987
9912	23116	34110	52075	60881	72959	87489	107253	127777	142791	162765	174801
10480	24168	34274	52301	61101	74685	88439	108629	128253	143128	163634	
10914	24823	34627	52588	61431	76426	89943	110158	128667	143836	163745	

20 ղրուշ շահող թիւերը (*)

441	50	16111	20	32921	30	52641	50	66091	100	86331	40	110351	60	134311	20	155731	40
861	70	17291	300	33141	50	52941	50	66691	700	86631	40	111411	20	135751	60	158301	10
911	20	17381	90	33321	30	53511	20	67061	70	86721	30	111851	60	136451	60	159671	80
2181	90	18011	20	33781	90	54211	20	68301	10	87051	60	113751	60	136531	40	159691	700
4081	90	18261	70	34101	10	54751	60	69461	70	87481	90	114831	40	137041	50	162761	70
4741	50	18671	80	34271	80	55671	80	69961	70	88431	40	115061	70	137101	10	163631	40
4771	80	19641	50	34621	30	55801	10	70501	10	89041	50	116831	40	137661	70	163741	50
5651	60	21051	60	35671	80	56651	60	70981	90	89951	60	116881	90	138501	10	163831	40
5741	50	21081	90	37101	10	56831	30	71191	200	90401	10	117481	90	140581	90	163921	30
5801	10	22831	90	37641	50	57011	20	71201	10	92241	50	117701	10	141251	60	165701	10
5951	60	23081	90	38161	70	57901	10	72141	20	92361	70	118891	900	141861	70	165861	70
7381	90	23111	20	38741	50	58281	90	72951	60	93941	50	121291	300	142791	800	166801	10
7861	70	24161	70	38981	90	58651	60	74631	90	93961	70	121831	40	143121	30	169371	80
7921	30	24821	30	39941	50	59081	90	76431	30	94501	10	124731	40	143831	40	169671	80
8061	70	25351	60	40751	60	59651	60	76701	10	96791	800	125471	80	144171	80	169811	20
8901	10	25581	90	41311	20	59911	20	78551	60	98051	60	125651	60	145361	70	170851	60
9071	80	25841	50	41991	2000	60271	80	78631	30	99291	300	126291	300	148061	70	171131	40
9171	80	25991	6000	42591	600	60471	80	79061	70	99711	20	126621	30	149141	50	171751	60
9911	20	26101	10	43061	70	60881	90	80851	60	100361	70	127771	90	149251	60	171781	90
10471	80	26231	90	46451	60	61101	10	81591	600	101601	10	128251	60	149541	50	172261	70
10911	30	27161	70	46851	60	61431	40	81891	900	102271	80	128661	70	149591	600	172341	50
11821	40	27641	50	47581	90	61801	10	82591	600	103451	60	129351	60	150061	70	172761	70
12291	300	28561	70	48411	20	63291	300	82601	10	104711	20	131741	50	150661	70	173761	70
12941	50	29471	80	50081	90	63941	50	83371	80	106851	60	132341	50	152961	70	173911	20
13951	60	29691	700	51411	20	63981	90	83721	30	106941	50	132481	90	153571	80	173981	90
14081	90	30881	90	52071	80	64081	90	84531	40	107251	60	132501	10	154091	100	174801	10
14931	40	31591	600	52301	10	65111	20	84771	80	108621	30	132991	3000	154131	40		
15651	60	31641	50	52581	90	65371	80	85521	30	110151	60	133891	900	155011	20		

(*) Վերոյիչեալ թիւերը որոնք արդէն չահած են 20 ղր.էն աւելի պարգեւներ, եւ որոնք այս թիւերուն մէջ են, 20 ղրուչ չահող թիւերուն մէջ չպիտի հաչուուին։

ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՊԵՐԼԻՆ, Նոյ. 15.— Վարչապետ իշխան Պիւլով Ռայխսդակին մէջ պատասխանելով Գերմանիոյ արտաքին քաղաքականութեան վրայ եղած հարցումներուն, յայտարարեց թէ անկարելի է աւելի սերտ յարաբերութիւն կամ դաչնակցութիւն հաստատել Ֆրանսայի հետ, յայտնի ըլլալով Գերմանիոյ հանդէպ Ֆրանսացիներուն զգացումները եւ անցեալին յիչատակը։ Սակայն կը յուսանք որ տնտեսական տեսակէտով կարելի ըլլայ ապագային համաձայնութիւն մը գոյացնել երկու երկիրներուն միջեւ։ Քաղաքական տեսակէտով ծանր անհամաձայնութիւններ չկան Անգլիոյ եւ Գերմանիոյ միջեւ. «Երեք դաչնակցութիւնը միչտ Եւրոպայի քաղաքական չանթարգելն է եւ գլխաւոր աղբիւրը տնտեսական բարգաւաճման, որ կը տեսնուի այժմ, եւ գլխաւոր օժանդակն է խաղաղութեան պահպանման։ Գերմանիոյ չահերուն համաձայն է Աւստրիհունգարիոյ հետ բարեկամ յարաբերութիւններ տածել, ինչպէս Պիզմարքի ատեն, եւ մենք կը պահպանենք այս յարաբերութիւնները, առանց խառնուելու Աւստրիհունգարիոյ ներքին գործոց։ Գերմանիա յոռետես չէ, կղզիացած ալ չէ, եւ Ալճեզիրասի դեսպանախորհուրդէն ի վեր կրնանք հանդարտօրէն դիտել ապագան։»

— Աւստրիամաճառ արտաքին գործոց նախարար Պառոն Էրէնթալ երկար տեսակցութիւն մը ունեցաւ իչխան Պիւլովի հետ։

ԼՈՆՏՈՆ.— Ամրաչէն զօրաց ջոկատ մը հրաման ստացաւ պատրաստ գտնուիլ Բարեյոյս երթալու։ Անգլ. կառավարութիւնը ազդու միջոցներ ձեռք առած է, իր ծագման միջոցին իսկ խզելու Պօէրական չփոթութիւնները։

ԲԷՅՐ-ԹԱՈՒՆ.— Փէրէյրայի երեք կուսակիցները, որոնց մէկն է անոր եղբայրը, ձերբակալուեցան։

ԲՐԵԴՈՐԻԱ.— Պօէր նախկին զօրավար Պօթա Թրանսվալի կառավարութեան իր ծառայութիւնը առաջարկած է Փէրէյրաի դէմ գործելու համար։ Թրանսվալի կառավարութիւնը չնորհակալութիւն յայտնեց, եւ յայտարարեց թէ իր առաջարկը հաղորդած է Լոնտոնի կառավարութեան։

ԲԱՐԻԶ.— Թանճէրէն կը ծանուցուի թէ Ֆրանսայի նաւաղներուն վրայ յարձակում գործողներուն վերջինն ալ ձերբակալուած է,

ԲԷՕԼՆ.— Թանճէրէն կը հեռագրեն Քէօլնիշէ Զայթունկի թէ Էրասուէլիի անուանումը իբրեւ կառավարիչ Արզիլայի, սխալ է։ Մաբոքի կառավարութիւնը միայն չնորհակալութիւն յայտնած է՝ բարեկարգութիւնը վերահաստատելուն համար։ Սխալ են այն լուրերը թէ Եւրոպացիներուն դէմ աննպաստ զգացումներ կան։ Գերման դեսպան տոքթ. Ռոզէն տեսեր է թէ ամէն կողմ հանդարտութիւն կը տիրէ։

ՀՌՈՄ.— Իդալիա կ'ըսէ թէ Մ. Պոլանի սքանչելի ճառը, զոր ամբողջ Իտալական մամուլը արտատպեց, խորին ազդեցութիւն գործեր է Վատիկանի չրջանակներուն մէջ։ Քանի մը Ֆրանսացի եպիսկոպոսներ Հռոմ կ'սպասուին։ Ասոնք պիտի խնդրեն Պապէն որ համաձայնութեան միջոց մը գտնուի Ֆրանսայի հետ որպէսզի ապագային կղերականութեան դիմողներ գտնել կարելի ըլլայ։

ՎԻԷՆՆԱ.— Ֆրանց-Եոզէֆ կայսրը կէսօրէն ետքը այցելեց Ցունաստանի Թագաւորին։ Տեսակցութիւնը երեք ժամ տեւեց, եւ յետոյ բաժնուեցան չատ սիրալիր կերպով։ Քիչ յետոյ Եորկիոս Թագաւոր Հօֆպուրկ գնաց, ուր իր այցաքարտը ձգեց։

ՄԱՏՐԻՏ.— Սպանիոյ պատերազմական նախարարը զինուորական բարեկարգութեան ծրագիր մը պատրաստեց, որով զինուորական ծառայութիւնը պարտաւորիչ կը հռչակուի։

ՊՈՒԽՐԷՇ.— Կարոլ Թագաւոր նամակ մը ուղղեց վարչապետ Մ. Քանթաքուզէնի, որ նախագահն է նաեւ նախկին վարչապետ Լասքար Քադարճիի յիչատակին կանգնուելիք արձանին համար կազմուած մասնախումբին։ Այդ նամակին մէջ Կարոլ Թագաւոր կը գովէ անմոռանալի արժանիքն այն մեծ պետական անձնաւորութեան, որ իր իմաստութեամբ եւ անխախտ հաւատքով բարգաւաճման ճամբուն մէջ դրաւ Ռումանիան։ Թագաւորը 25000 ֆր. նուիրեց նոյն յիչատակարանին համար։

ՍԷՐԱՅԵՎՕ.— Բուռն փոթորիկ մը ողողումներ առաջ բերաւ Պոսնայի մէջ, եւ երկրին մեծ մասը ջուրին տակ մնաց։ Հաղորդակցութիւնները գրեթէ ընդհատուած են։

ԲԱՐԻԶԻ ՊՈՐՍԱՆ

BOURSE DE PARIS
16 Նոյեմ. 1906

Հեռագրական գործակալութիւնը մինչեւ թերթիս տպուած միջոցին չհաղորդեց Բարիզի Սակարանին գինները։

ԲԱՄԲԱԿ

Լիվըրբուլ, 15 Նոյեմբեր
Տրամադրելի 5.16

ԹԱՏՐՈՆ ՄՆԱԿԵԱՆ

Կիրակի ցորեկ ժամ 7ին
ՇԱՀԶԱՏԵՊԱՇԻԻ ԹԱՏՐՈՆԻՆ ՄԷՋ
ՖԱՆՖԱՆ ՔԼՕՏԻՆԷ
6 արար
ՁԱՒԵՇՏ ԵՒ ՊԱՐ

ՍԱԿԱՐԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆԸ

ՕՍՄ. ՄԻԱՑԵԱԼ ՔՈՆՍՈԼԻՏԷ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	Օ.Ո.	102.25
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	102.16
Երէկուան էն բարձր գինը	»	102.20½
» էն վար գինը	»	102.09

ՌՈՒՄԷԼԻԻ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երէկ առաւօտ բացուեցաւ	ֆր.	152.11½
Երէկ իրիկուն գոցուեցաւ	»	152.37½
Երէկուան էն բարձր գինը	»	152.50
» էն վար գինը	»	51.25

Շիրքէթը Խայրիէ	Օ.Ո.	41.50
Շիրքէթը Խայրիէի Համիտիէ	Օ.Ո.	5.25
Միտիլլիի Պանքա		5.75
Սելանիկի «	ֆր.	173.
Քօմէրսիալ	Ա.Ո.	9.08
Քարասու Բրէվիլէժիէ	ֆր.	146.—
» Օրտինէռ	»	139.—
Իզմիրի քարափ	»	595.—
Օսմ. Ապահով. Ընկ.	Օ.Ո.	4.70
Թրամվայի բաժնեթուղթ	»	11.20
Ժուիսսանս Թրամվայ »	»	6.45
» պարտաթուղթ	ֆր.	495.—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	315.50
Անատոլ. Երկ. բաժնեթ.	Ա.Ո.	18.10
Քարափ Կ. Պոլսոյ	ֆր.	453.—
Քրէտի Ֆօնսիէ Էժիբս. 1886		330.—
» » » 1903		268.50
Թրանսվալ		57 50

ՅՈՒՆԱԿԱՆ ԹՈՒՂԹԵՐ

Յունական փոխառութիւն	ֆր.	263.—
Պանք Նաս. Կրէս.	»	435.—
» « » Նոր	Օ.Ո.	4.05
Լաւրիոմ	ֆր.	76.50

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

Օսմ. ոսկին 100 ղչ.էն	ղչ. ֆր.
Ֆրանսական ոսկի	87.10
Անգլիական ոսկի	110.
Բօլ	90.30
Մէճիտիյէ արծաթ	107.15
Ռուսլի Թղթադրամ	8.65
Քրիմէց	50.

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոնի վրայ չէք	ղրչ.	109.32½
Բարիզի » »	ֆր.	23.—
Վիէննայի » »	քուրօն	21.99
Պերլինի » »	մարք	18.70

ՀՐԱՆՏ ԴԱՄԻԱՆՈՍԵԱՆ

Իմ գլխուս եկածներէն

Կե՛ր, Ա՛րբ, Ուրա՛խ Լե՛ր

(ԽԻՍՏ ԲԱՐՈՅԱԼԻՑ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ)

Երեք հատ էինք…

Եռոտանի մը, — եթէ կ՚ուզէք։

Երե՛ք հանածվարածներ, bachelier ès․ ոչինչ և docteur ès․ խայտառակութիւն որ վարժարանին մէջ մէկ մէկ տասնեակ տարիներ՝ զմելիով գրասեղանին վրայ պատկերներ փորելէ և գպրոցին մօտը գտնուող մեր մայրիկին տարեկից կիներու հետ fonpkqաճութիւն ընելէ վերջ, վկայականնիս գըրպանած էինք՝ բոլոր քերականութեան, թուաբանութեան, ալժէպրայի և պատմութեան անհատնում դասերուն մէջէն միմիայն երե՛ք բառ սորված ու անջնջելիօրէն միտուընիս արձանագրած․ — «Կե՛ր, ա՛րբ, ուրախ լե՛ր»։

Երեք հոգի էինք և երեքնիս ալ նշանաբան ըրած էինք մեզի այս երեք բառը, որ ապահովաբար պատմութեան բոլոր նշանաւոր խօսքերուն մէջ ամէնէն աւելի չահեկանն է, ամէնէն մեծիմաստը, ու ամէնէն… խելքի մօտիկը։

Երեք էր մեր թիւը, սակայն ամենևին Տիւմայի Եռեք հրացանակիրներուն չէինք նմաներ, և մեր երեքէն ո՛չ մէկին անունն էր Աթոս, Բորթոս և Արամիս։

Եռեք դդումակիրներ կ՚անուանէին մեզ, որովհետև ծուլու լոգանք ըրած ատեննիս անպատճառ մէկմէկ զոյգ դդում կը գնէինք մեր թեւերուն տակ։

Մեր անուննե՛րը…

Արմէն Ֆութֆութեան, fils à papa, որ գործ ու պաշտօն ըրած էր իրեն առատ իրիկուն մայրիկին մահուանը և հայրիկին ժառանգութեանը… սպասել եւ յուսալ, և en attendant, հիմակուընէ իսկ պարտամուրհակներ կը ստորագրէր հայրիկին մահուընէն վերջը վճարելի․ — ո՛հ անպիտա՛նը։

Սենեքերիմ Պալըարմազեան — (ո՛չ արուեստին գէշը կ՚ըլլայ, ո՛չ ալ անունին) — ծոյլերուն աւանակապետը, — oh! le veinard! — որ երջանկութիւնը ունեցած էր կանուխէն որբ մնալու հայրիկէն ու մայրիկէն, որոնք խելացութիւնը ունեցած էին մեռած ատեննին ճակտի արդար քրտինքով և հազարումէկ հոգի խաբելով վաստկուած կլորիկ գումար մը թողուլ իրենց սիրասունին, որ անոնց հոգւոյն հանգիստին համար՝ խիղճի կատարեալ հանգստութեամբ կ՚ուտէր կը լմնցնէր այդ հարստութիւնը, ուրկէ բարա մը իսկ չպակսեցնելու համար ծնողքը մինչեւ մեռած ատեննին պանիր-հաց ուտելով հոգինին բերաննին էր եկած։ — Խիստ բարեպաշտ ու աստուածավախ տղայ ի բնէ, երբ հարցուելու ըլլար իրեն թէ այդ հարստութեան աւարտելէն վերջը ի՛նչ պիտի ուտէր պիտի խմէր, աւանակապետը աչքերը երկինք վերցնելով կը պատասխանէր՝ հոգիին խորունկէն ամենայն հաւատքով․ «Ո՛հ, Աստուած մեծ է»։

Իսկ երրո՞րդը․— անցեալ, ներկայ ու ապառնի անկումներուն ամէնէն անկումին, որ այն ատենները իր բովանդակ արուեստագիտական հանճարը և գրական տաղանդը կը նուիրէր ա՛ս ու ա՛ն կախելու, ո՛չ կախաղանէն, — ո՛հ ոչ, — այլ իր… քիթէ՛ն։ Վարժարանին մէջ վերջին ի քերականութիւն, վերջին ի թուաբանութիւն, վերջին ի լեզուագիտութիւն, վերջին մանաւանդ ի… բարոյագիտութիւն, վարժարանէն դուրս միշտ առաջին էր ի խաբեբայութիւն, առաջի՛ն նախ կնոջ մը սիրտը և յետոյ ճակտին քրտինքովը չահած պզտիկ դրամագլուխը գրաւելու մէջ, առաջի՛ն կարասխաւոր épatant սենեակներ ձրիօրէն վարձելու և յետոյ պատուաւորապէս տեղափոխուելու արուեստին մէջ՝ միշտ à l'oeil, առաջին՝ դրամօժիտաւոր աղջիկներուն թեկնածու հանդիսանալով՝ իբր փեսացու շատ մը անգամներ ձրի կերակուր ուտելու մէջ, առաջին՝ աշխարհիս գերագոյն ճեճուկները dénicher ընելով՝ զանոնք հաւօրէն ու հաւանօրէն փետտելու մէջ, առաջին՝ ուրիշին կողմէ բացուած չամբանիաներ ծայրէ ծայր խմելու բարձր գիտութեան մէջ, առաջի՛ն… — Սակայն ասկէ աւելի անձնագովութիւնը համեստութիւնս պիտի վիրաւորէր և թերեւս ալ ձեզի… սիրտխառնուք պիտի պատճառէր։

Արդ, երեք հատ էինք, ինչպէս երեք հատ էին Սեդրաք, Միսաք և Աբեթնաքով։

Երեք հանածվարածներ, գերագունօրէն je m'en fichistes, ծայրայեղօրէն խամսրդ և չափազանցօրէն blagueurs, որոնց համար՝ c'était le moindre de leur soucis… սակարանին գիները, ճարտարական պատերազմը, բամպակին հրապարակը, հայ գրականութեան ինկած վիճակը, և որոնք կը հաւատային թէ Աստուած ամէն մարդու ականջէն վար կը փսփսայ ծնած վայրկեանին․— «Կե՛ր, ա՛րբ, ուրախ լե՛ր»։

Ոմանք այս յանձնարարութիւնը չեն լսեր։

Օ, սակայն մենք շատ աղէկ էինք լսած։

×

Ո՞ւր արդեօք պատիւը ունեցած էինք իրար ճանչնալու։

Ո՛չ ապահովաբար մեր Պատրիարքարանին նշանտուքի սենեակը։

Այլ… Մառուշքային տունը։

Դրաւ կը գնեմ որ ձենէ ո՛չ մէկը կը ճանչնայ Օր․ Մառուշքան, այդ ճերմակ, աղուորիկ ու թոմպուլիկ գեղուհին, — Սուքի նախկին Տնօրէն Պ․ Ռամփրէզէն վերջ—ճիշդ 99½ քիլօ, որ տեսնուելու արժանի antiquitéներէն մէկն է, զոր կը փութան հեզ մը տեսնել ամուրի աշխարհաշրջիկներ։

Լման լուսնկայի պէս սուռաք մը պըլըխ-պըլըխ կաթնաթոյր ծծրակով մը, որ ամէն առտու իրիկուն… առեճայով ներկուելով ա՛յնչափ ճերմկցած է որ՝ մարդ աշխարհիս մեծագոյն goujatն ըլլալու է ասկէ զատուելու համար։ Կո՛ւրծք մը ո՛՛ր… ա՛լ ձեզի կուրծք կ՚ըսեմ, առանց թաղապետական արտօնութեան չինուած անհագին ու մեծածաւալ պալfon մը գրէթէ, որուն վըրայ ութը հոգի կրնան չէնք-չնորհք սկամպիլ խաղալ։ —Կուրծքին ծանրութեան դէմ՝ հաւասարակչռութիւնը պահելու համար՝ ա՛զդր մը… ա՛լ ազդր կ՚ըսեմ, չըսելու համար… Մեծկզզի։—Միացուցէ՛ք ասոնց հմայք ու շնորհալիութիւններ ձեր ուզածին չափ և թանկագին ու ս՛ուղ ս՛ուղ գուլպաներ, և ահա՛ կ՚ունենաք Օր․ Մառուշքան, որուն ձրի réclameը կ՚ընեմ կոր հոս։

Ճշմարտապէս Բերայածին միջազգային գեղուհի՝ կը խօսի 7½ լեզու․ — Հռոմին հետ Հռոմ կ՚ըլլայ և Թաթավլայի փալիքարեաններուն քաջագործութիւններուն վրայ կը հիանայ։ Գերմանացիին հետ՝ pur sang Պերլինցի կը դառնայ․ — Օ՜, եա՛, Նաքիւրլիխ։ Անգլիացիին հետ՝ Ֆութ-պօլին հըմայքներուն մասին կը խօսի, և պօքսին անուշութիւնները կը բացատրէ՝ մանաւանդ alcoveին մէջ, և դաշնակին վրայ կ՚երթայ բօյֆա տէ զ՚էնկլիշը զարնել։— Oh! yes! Հրեային հետ լուցկիավաճառ Ավրամաչիէն աւելի Իսրայէլի աղջիկ կը դառնայ և երկու ակնթարթի մէջ կը հասկնէ անոր թէ Սողոմոն իմաստուն իրեն համար գրած է իր Երգ Երգոցը։

Pratique աղջիկ մը, quoi?, որ այս կերպով միջոցը գտած է փարա վաստկելու և մայրիկիս վարքէն աւելի… վարկ ունենալու Գրէտի Լիօնէի պանքան։

—Քանի մը հազար ոսկի հաւաքեմ, անկէ վերջը այս գործէն պիտի քաշուիմ և չէնք-չնորհք ամուսնանալով՝ պատուաւոր կին պիտի դառնամ։ Քանի մը հազար ոսկիով ո՞վ զիս չառներ։—

—Ամէն մարդ, սկսելով ինէ։

Շնորհաշնորհի աղջիկը՝ էրիկ մարդոց հետ ունեցած ամենօրեայ սերտ յարաբերութեանց պատճառաւ՝ խորապէս ուսումնասիրած էր ալ անոնց փորձառական հոգեբանութիւնը, և վստահօրէն գիտէր թէ անոնք պատրաստ են աշխարհիս ամէնէն demi-viergeներուն, trois-quart-viergeներուն, un quart-viergeներուն, non viergeներուն հետ ամուսնանալ, պայմանաւ որ Տիար դրամօժիտը (Դ․տանկլօրի) հակամէտ ըլլայ իրենց Ս․ Պսակը օրհնելու։

Սակայն մի՛ կարծէք որ Օր․ Մառուշքան պարզ կին մըն էր, ա՛, ո՛չ։

Օր․ Մառուշքա artiss' մըն էր, ma chère, հրամմե՛ր էք, artiss մը՝ որ մայրենի լեզուէն ու կրօնագիտութեան դասէն չա՛տ աւելի աղէկ գիտէր հանգուցեալ ex—Գոնգորտիայի Ֆուայէէին մէջ, մէկ գիշերը, կարգ մը ճեճուկներու տատմերկու չիչ չամբանեա բանալ տալու գաղտնիքը, բան մը որ ըստ իր յարգելի տնօրէնին՝ իր արուեստագիտական տաղանդին ամէնէն կարկառուն ապացոյցն էր։

— Եթէ բոլոր առքիսթներս ալ ասոր պէս ըլլան, կ՚ըսէր բարեհամբաւ Գոնգորտիայի Տնօրէնը՝ անոր կըսկըռթուշը շոյելով, չա՛տ չանցած Զարիֆիէն աւելի հարուստ կ՚ըլլամ։

Իրա՛ւ, ճաթած ձայն մը ունէր և առաւել անհունի fauss-noteներ, սակայն ա՛յնպէս մը կը գեղգեղէր որ մարդ անոնց fausse-note ըլլալը կը մոռնար բոլորովին և Ատելինա Բաթթին դէմը ըլլալ կը կարծէր ինքզինքը։

Երբ չկարենար նուագախումբին ուզած ձայնը հանել, շնորհալի չարժուձեւով մը վեր կ՚առնէր փէշերը, տակէն երեւան հանելով գոյնգոյն մուլինները գեղատեսիլ arc-en-ciel մը և զոյգ մը սրունքներ, որոնք իրենց գեղանի տիրուհիին ներել կուտային աշխարհիս ամէնէն անհեղիօրէն սխալ խաղերը, զորս նոյն պահուն ամենևին չէր ուզեր նշմարել լեգէոնը… խաղերու, որոնց միջեւ գտնուելու պատիւն ու երջանկութիւնը ունէի… դժբաղդաբար։

Այո՛, դժբաղդաբա՛ր, որովհետեւ ատենակներու նման սիրահարուած էի Օր․ Մառուշքայի,—Նմանութիւն մը որ ոչի՛նչ ունի նմանողական, քանի որ չէ՛ ապացուցուած տակաւին թէ… ատենակներն ալ կը սիրահարուի՞ն։

C'est mon tic!—ատեն ատեն այսպէս կ՚ելլեմ սիրահարուիլ մէկու մը, սակայն բարեբաղդաբար սէրս բանաստեղծին վարդին կը նմանի,—

Et rose, elle a vécu ce que vivent les roses
L'espace d'une matin!

Իմ սէրս ալ մէկէն ի մէկ կը բռնկի, բայց, մինչեւ լոյս չի՛ վառիր և արշալոյսին մօտ — բո՜ֆֆ — կը մարի։

(Ահա՛ թէ ինչո՛ւ չեմ կարգուիր։)

×

Չեմ գիտեր ինտո՛ր եղաւ․—

Օրին մէկը՝ Մառուշքային մասնաւոր սենեակին մէջ…

(Տեսարանը կը ներկայացնէ շքեղ սենեակ մը, որուն ձախ կողմը բազմոց մը, ձախը՝ chaise-longue մը որ իր կարգին… երկար բարակ պատմութիւններ կը պատմէ լռելեայն, սենեակին մէջ՝ չա՛տ մը անուշհոտութեանց բուրումներ՝ գերագրգռիչ ու exaltant․ մեղկ մթնոլորտ մը որ գրգռած մեզ աղէկ»ներուն նուիրական վերնագաւառները կը յիշեցնէ և որուն չենք հանդիպած մեր սենեակին մէջ․ ալ կողմէն դուռ մը, որուն սեմէն ովքե՛ր են ինչած․ արդուզարդի առարկաներ… կիսաշխարհիկ կնոջ մը զէնքերը ամբողջ)։

Արդ, ճիշդ այս սենեակին մէջ հանդիպեցանք իրարու երեքս, — Աթո՞ս, Բորթո՞ս և Արամի՞ս… Օ, չէ՛, երե՛քս, այսինքն՝ ցաւագար Արմէնը, Սենեքերիմ աւանակը և ես, (ներեցէ՛ք որ զիս ո և է ածականէ զերծ պահեմ՝ գոնէ «հեղինակի իրաւունքով»)։

Անկէ առաջ մեր երազին և մեր մայրիկին արգանդին մէջ ա՛նգամ չէինք յիշեր նշմարած ըլլալ իրարու դէմքը, սակայն՝ առաջին տեսութեամբ իսկ՝ մեր երեք սիրտերը մէկանց բաբախեց․ — (Պէտք է նկատել թէ այն ատենները տակաւին Եռաձայն Պատարագի մօտան չէր սկսած)։

— Ահա՛ եղբայրներդ, ըսաւ իմ սիրտս։

Չեմ գիտեր թէ անոնց սիրտերը ի՛նչ ըրին իրենց, սակայն կ՚երեւի թէ չատ տարբեր բաներ ըսած ըլլալու չէին, քանի որ իրարու գլուխ չպատռեցինք, ինչպէս պիտի տեսնէք։

—Պարոննե՛ր, ըսաւ Սենեքերիմ (աւելորդ է յայտնել թէ՝ խօսակիցներուս Սենեքերիմ կամ Արմէն հմայիչ անուններուն պատասխանելը վերջէն իմացայ, սակայն չփոթութեան տեղի չտալու համար առաջուընէ իրենց անուններովը պիտի յիշեմ) պարոննե՛ր, ըսաւ Սենեքերիմ՝ ինծի ու Արմէնին, ի՛նչ իրաւունքով է այս սենեակը կը գտնուիք կոր։

—Պարոննե՛ր, ըսաւ Արմէն՝ ինծի ու Սենեքերիմին, դուք ի՛նչ իրաւունքով հոս կը գտնուիք կոր։

—Պարոննե՛ր, ըսի իմ կարգիս Սենեքերիմին ու Արմէնին, հապա դուք ի՛նչ իրաւունքով այս սենեակը կը գտնուիք կոր։

Պահ մը մեռելային լռութիւն մը տիրեց, որու միջոցին կը լսուէր սիրտի տենդոտ բաբախումները Մառուշքային, որ այս տեսարանէն յուզուած ու չափազանց չուարած… մի՜կ մի՜կ կը քնանար։

Երեքս ալ իրարու երես նայեցանք, երեքս ալ խնդալու զօրաւոր փափաք մը զգացինք, բայց չխնդացի՛նք, և յօնքերնիս միշտ՝ à la accent circonflexe, չարունակեցինք իրարու երես նայիլ։

—Պարոններ, գոռաց վերջապէս Արմէն, պէտք է գիտցած ըլլաք թէ ես Օր․ Մառուշքային մէկ հատիկ նշանածն եմ։

Սենեքերիմ բացաւ բերանը և ըսաւ․

—Պարոննե՛ր, պէտք է գիտցած ըլլաք թէ ես Օր․ Մառուշքային մէկ հատիկ նշանածն եմ։

Իմ կարգիս բացի բերանս և ըսի․

—Պարոննե՛ր, դուք ալ պէտք է միտուընիդ պահէք թէ ես Օր․ Մառուշքային մէկ հատիկ նշանածն եմ։

Եւ այս փոխասացութենէն վերջը երեքս մէկանց —երեք հատ մէկ հատիկ նշանածները — աղաղակեցինք՝ եռաձայն․

—Զըսէ՛ք որ իրարու ազգական ենք եղեր։

Ու ջերմապէս իրարու թաթիկները թօթուեցինք։

—Հիմա այս կացութեան մէջէն ինտո՞ր ելլելու է, ըսաւ Սենեքերիմ այն պիտի լուրջ չեչտով մը՝ զոր չեմ գիտեր ո՛ւրկէ գտաւ։

Ու երեքս մէկ — Աթոս, Բորթոս, և Արամիս… չէ՛, Արմէն, Սենեքերիմ ու ես, մէկմէկ աթոռ առնելով՝ ամենալուրջ երեւոյթներով բոլորեցինք Մառուշքան (որ միշդ մի՜կ մի՜կ կը քնանար, — օհ! la belle enfant!) և խորախորհուրդ մտածումներու մէջ թաղուելով՝ սկսանք մտմտալ թէ ինտո՛ր պէտք է ելլել այս կացութեան մէջէն, առանց ծիծաղելի դառնալու։

Հինգ վայրկեան անցած էր հազիւ, երբ Արմէն — մենէ ամէնէն խելացին — գլուխը վեր առաւ, և ըսաւ յաղթական չեշտով մը․

—Էվրէքա՛։

—Էլլենիքա մի՛ խօսիք, նկատեց Սենեքերիմ։

—Անգամ մը զատ զատ Մառուշքային հարցնենք թէ նայինք մենէ ո՞վ կը սիրէ։

Ու խօսքը գործքին միացնելով (կամ գործքը խօսքին՝ comme vous voudrez!) մօտեցաւ Մառուշքային և արթնցուց զայն։

—Va te faire… benedire! պատասխանեց Մառուշքա իտալախառն ֆրանսերէնով մը՝ այն սիրոյ խանդաղատալից գգուանքին։

— Աշխարհիս վրայ ամէնէն աւելի ո՞վ կը սիրես։

—Միմիայն քեզի, Նինի՛։

Ու Մառուշքա՝ գլուխը աղին դարձնելով վերսկսաւ մի՜կ մի՜կ քնանալ։

Անցան հինգ վայրկեան,— «դա՛ր մը ամբողջ» պիտի ըսէր գրագէտը․ oh!, quelle blague!

— Ամէնէն աւելի ո՞վ կը սիրես, հարցուց Սենեքերիմ՝ իր կարգին Մառուշքան արթնցնելով հրեշտակներու անմեղ քունէն, ուր ապահովաբար միլիոնատէր gaga մը կը տեսնէր իրեն սիրահարուած։ (Երա՛զը ամէն կիսաշխարհիկ կնոջ)։

Մառուշքա նորէն կիսովին արթընցաւ, և քունին մէջէն պատասխանեց․

—Միմիայն քեզի կը սիրեմ, Սինե՛ք…

Ու Սենեք իմաստասէրը, որ պաշտելի էակին բերնին մէջ նոյն պահուն ուրիշ մէկը չէ՛ր բայց եթէ մեր պարոն Սենեքերիմին կրճատելը, նստեցաւ իր տեղը՝ բաւական յուսախաբ եղած,— je te crois, ébbé!

Կարգը եկած էր ինծի։

— Մառուշքա՛, փսփսացի ձայներուս ամէնէն ներդաշնակովը՝ զոր առմոնի միւզիքալի կանոններուն համաձայն ներդաշնակցուցած էի այս առթիւ։

— Ի՛նչ կայ, Էրվա՛նդ, դո՞ւն ես, հարցուց մեր գեղուհին՝ կիսովին արթընցած։

(Էրվանդը Երուանդին չիքացած մէկ ձեւն է, ինչպէս Կրիկորին՝ Գրիգորին և Նուննուն՝ Նունուֆարին։)

— Իս ո՞րչափ կը սիրես, չիտակ զրուցէ՛։

Շնորհագեղ սիրուհիս որ մոռցած էր ասկէ առաջուան զոյգ մը սիրոյ խոստովանութիւնները, չվարանեցաւ ինծի ալ կրկնել․

—Միմիայն քեզի կը սիրեմ, խո՛ւշս։

Ու չարունակեց մի՜կ մի՜կ քնանալ։

Ո՛ կին, անլուծելի՜ էակ, Կճճռոս Հանգոյց (գրեց Բասիմ։)

Ու միաբերան,— Արմէն, Սենեքերիմ ու Երուանդ (մականուանեալն Էրվանդ)— աղաղակեցին ու ըսին․

—Երեքս մէկանց կը սիրէ եղեր։

Նորէն հաւասարի՛մ աղջի՛կ, որ մենէ ո՛չ մէկուն ապերախտութիւն մը ըրած չըլլալու համար, ճի՛շդ երեք հաւասար մասերու բաժներ է իր սիրտը, և այդ երեք մասերէն իւրաքանչիւրին մէջ բնակութեան իրաւունք մը տուեր է մեզի՝ փոխան մեր դրամին։

Ու տակաւին ասիկա մեր գիտցածն էր։

— Սիրտ չէ՛, այլ ասղնջական պանդոկ, մըլտաց իմաստասիրօրէն Սենեքերիմ, բոլոր այս խորհրդածութիւնները իւրովի ընելէ վերջ։

Ու դարձեալ երեքս մէկ՝ գլուխնիս ծռած ու մունջ հարսի նման լուռ ու մունջ՝ սկսանք մտածել թէ ինտո՛ր պէտք է ելլել այս critique կացութեան մէջէն, որուն քով աշխարհիս բոլոր լափիւրինդոսները… թրամուէյի ճամբուն կը նմանէին։

— Մենամարտի՞նք, նկատեց Արմէն՝ տասնըհինգուկէս վայրկեան մտածելէ վերջ։

—Չարժե՛ր, նկատեց Սենեք իմաստասէրը։

—Անձնասպան ըլլա՞նք, հարցուցի իմ կարգիս՝ խորունկօրէն մելամաղձոտ չեչտով մը։

—Ո՛չ աս, ո՛չ ալ ան, վճռեց Սենեքերիմ, երթա՛նք Մառուշքային հոգւոյն չամբանեա խմենք։

Այս առաջարկը ընդունուեցաւ որոտընդոստ ծափերով, որոնք արթնցուցին իմ նշանածս, Արմէնին նշանածը և Սենեքերիմին նշանածը, հաւասար=օր․ Մառուշքա, chanteuse gommeuse internationale, որ թատերաբեմին վրայ au lieu de brûler les planches, կ՚եփէր, կը մրկէր ու կը հրդեհէր մեզի պէս աւանակներուն սիրտերը, որոնք տասը բարայի համար ալ ապահովագրուած չեն Իւնիօնի ընկերութենէն, որ ամէն ինչ կ՚ապահովագրէ … հրած սիրտերէն զատ։

Երեքս մէկանց երեք խոնարհութիւններ ըրինք անոր աջին և հետեւեալ bonimentը արտասանեցինք մէ՛կ բերնով, թէեւ երեք բերաններ մէկանց կը խօսէին․

—Տիկի՛ն, հաճեցէ՛ք ընդունիլ մեր երեք սիրտերուն պաշտամունքը, մեր երեք հոգիներուն երախտագիտութիւնը և մեր երեք քսակներուն… չամբանիան։

Մառուշքա՝ յուզուած ու թրթռուն՝ մեր երեքին մէջը ինկաւ։

—Ո՛հ, մի՛ կռուիք, ըսաւ ան, խաղաղութեամբ ապրեցէ՛ք։

—Խաղաղութիւն ամենեցուն, չարունակեց Սինեք փիլիսոփան։

—Մենք իրար հասկցանք, մըլտաց Արմէն, հիմա դուն ինքզինքդ մեզի հասկցո՛ւր։

—Հասկցուելիք տեղ չմնաց, համարձակեցայ նկատել։

Սակայն Մառուշքա —վարպետորդի՛ աղջիկ,— պատասխանեց մեզի․

—Սիրելինե՛ր, ձեր երեքն ալ կը սիրեմ հաւասար չափով․ դուք երեքդ ինծի համար մէ՛կ հոգի միայն կը կազմէք…

—A la bonne heure! նարինջին հա՛մը, հո՛տը և գո՛յնը։

—Մեր երեքէն դուրս մարդ մնա՞ց, հարցուց Սինեքերիմ։

—Պատուոյս վրայ կ՚երդնում որ…

—Աւելորդ է, հոգի՛ս, չեղած բաներու վրայ չխօսինք, առանց անկարելի բաներու մի՛ խառնէր պատիւդ, որ նուիրական է։

—Պատուոյս վրայ կ՚երդնո՛ւմ որ ձեր երեքէն զատ աշխարհիս երեսը ո՛չ մէկը կը սիրեմ։

—Նոյն իսկ ծնո՞ղքդ։

—Նոյն իսկ ծնո՛ղքս։

—Մե՛ղք, ահա՛ զաւակ մեծցուր տէ խերը տես, տրամաբանեց մեր impayable Սենեքերիմը, որուն բարոյական տեսութիւններու tamarն էր բռնած։

—Դուք երեքդ մէկ էք, ես ալ մէկ եմ անշուշտ, հետեւաբա՞ր…

—Հետեւաբա՛ր իջնենք չամբանիա խմել։

— Իրարմէ չպիտի նախանձիք, չէ՞, հարցուց Մառուշքա՝ որուն միտքին մէջ ա՛յնչափ լայն փիլիսոփայութիւն չէր տեղաւորեր։

Որուն Սենեքերիմ պատասխանեց՝ solennel չեչտով մը․

—Նախանձը նախապատմական զգացում մըն է որ չի վայլեր քսաներորդ դարու մեզի նման զարգացած զաւակներուն։

—Սակայն Օթելլօ ալ կը նախանձէր իր կնիկէն, յարեց Մառուշքա՝ որ ո՛վ գիտէ ո՛ւր տեսած էր Շէքսպիրեան այդ թատերախաղը։

—Անիկա վայրենի մըն էր, եզրակացուց Սենեքերիմ։

×

Փորգամածկ երկայն ճաշասեղանին չուրջը նստած էինք արդէն՝ Մառուշքա իր rose-pâle robe-de-chambreովը, և փրաքաւոր սպասաւորներ կը բանային չամբանիայի չիշերը, քիթերնուն տակէն հեգնոտ քմծիծաղով մը փա՛ռք տալով Աստուծոյ՝ որ միշտ այս տեսակ ճեճուկներ կը ղրկէ աշխարհ։

Գլուխները կը տաքնային, և Մառուշքա իր արուեստագիտական տաղանդը փայլեցնելու համար՝ դաշնակին առջեւը անցած՝ լոկ ձախ ձեռքովը Մաչիշը կը զարնէր։

— Մառուշքա՛, ըսաւ Արմէն՝ որ միմիայն կարեւոր խօսքեր ըսելու համար բերանը կը բանար, առաջարկ մը ունինք քեզի։

—Խօսեցէ՛ք, տեսնե՛նք։

—Կ՚ուզե՞ս նախագահուհին ըլլալ…

—Մեր թաղին Թաղ․ Խորհուրդի՛ն, ընդմիջեց Սինեքերիմ։

—Չէ՛, մեր երեքին, որուն նպատակը, երազը ու իտէալն է․ կե՛ր, ա՛րբ. ուրախ լե՛ր։

—Ա՛ռ քեզի հարցում, տրամաբանեց Սենեք․ ասիկա նմանեցաւ ածխավաճառի մը հարցնելու թէ՝ կը հաճի՞ արդեօք ածուխ ծախել։

…Արշալոյսը իր վարդ մատներովը արեւելքին ոսկեզօծ դռները կը բանար հազար նազանքով, երբ…

Ե՜րբ…

Սպասաւորը եկաւ additionը հրամցնել մեր յարգելի ուշադրութեան, addition մը որ sourtraction մը ընել պիտի տար մեզի՝ մեր գրպանի դրամներէն։

Տասնըչորսուկէս ոսկի՝ — une bagatelle!

Ինչո՞ւ 14½ և ո՛չ 15․— բաղդը ունի իր այս զարմանալիութիւնները։

Պ․ Արմէն Ֆութֆութեան գրպանը խօթեց ձեռքը և հանեց երկու ոսկի, մէկ քրմից և երեք սիլիկ քառորդ…

Պ․ Սենեքերիմ Պալըարմազեան «même jeu»ն ըրաւ և հանեց քսակէն չորս սիլիք քառորդ, հոթենթական ոսկի մը և զուլուական հինգնոց ոսկի մը։

Ես ձեռքս գրպանս խօթելու ձանձրոյթը զանց ըրի բոլորովին, թաթիկներս՝ գրպաններուս պէս տիրող courant d'airին ենթարկելով՝ հարբուխէ մը զերծ պահելու համար։

—Մառուշքա՛, մնացածը դուն մաքրէ, փսփսաց Սենեկա իմաստասէրը՝ առանց ամչնալու ու cyniqueօրէն։

—Կ՚աղաչեմ, պատասխանեց հանածվարած աղջիկը, ես ձեր երեքին մի միայն նախագահուհին եմ, գանձապետը դո՛ւք էք։

—Կնիկէ մը դրամ ուզելը ամօթ բան չէ՞, հարցուցի Սենեքերիմին՝ այսչափ տգիտութենէս ամօթահար։

—Վայրենիներո՛ւ համար, պատասխանեց աւանակը։

Եւ որովհետեւ փրաքաւոր սպասաւորներուն քով չատ կասկածելի էր մեր վարկը ու քարէը, իսկ մեր առաւելապաշտական փառքը՝ չա՛տ նշանաւոր, Արմէն իր ժամացոյցը ձգեց, Սենեքերիմ իր մատնին, իսկ ես՝ մատնիներս ու ժամացոյցս դեռ առջի օր գրաւի դրած ըլլալով՝ չկրցայ ատանկ գիւտացնութեան մը հերոս հանդիսանալ։

Ու առտուն, երեքս թեւ թեւի — Արմէն, Սենեք ու Էրվանդ — Օր․ Մառուշքային երեք սիրոյ զոհերը, գրպաննիս օդէն աւելի չափ թեթեւ, քայլերնիս ուղղեցինք դէպի տուն քնանալու, մինչ ամէն մարդ քնացած ու քունը չառա՛ծ առած՝ գործին կ՚երթար․—Միամիտնե՛ր։

Այս միամիտներն ալ մեզի նայելով՝ ապահովաբար կը խորհէին․

—Էնայի փուլագիսի՛ները…

×

Գիշերաչրջիկ noceu ներու հրաշալի tableau-vivanը կը կազմէինք մենք, ծնողքնիսու յուսահատութիւ՛նը, հարսնցու աղջիկներու նզովքներու առարկա՛ն, պարկեշտ ընտանիքներու գայթակղութեան քա՛րը և միւս կողմէ փոխադարձաբար կիսաշխարհիկ կիներու աչքին լո՛յսը, գիշերային գարեջրատուներու տէրերուն աչքին պեպե՛ը և գիշերուան կառապաններուն սիրտին սիրածը։

ԵՐՈՒԱՆԴ ՕՏԵԱՆ

ԾԱԽՈՒԻ ԱԺԱՆ ՏՈՒՆ

Սկիւտարի Սէլամիէ Փապրիսթան փողոց 8 թիւ տունը որ 550 կանգուն գետին ունի և կը պարունակէ 4 սենեակ և ջրհոր մը 150 հարիւր յիսուն օսմանեան ոսկիի գնով կայ ուստի ո՛վ որ սոյն գնէն աւելի տալով կուզէ գնել զայն թուականէս մինչև 15 օր պարտի դիմել Ազգ․ Հիւանդանոցի կալուածոց յանձնաժողովոյ որ կը գումարի ամէն երեքշաբթի ժամը 8ին ի գրասենեակ հոգաբարձութեան։

ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՊՈԼՍՈՅ ԱՌԵՒՏՐ․ ՀՐԱՊԱՐԱԿԸ

(Նոյ. 3 Ուրբաթ)

ՑՈՐԵՆ

Առաջին	ճերմակ	օխան	35—35½
Երկրորդ	»	»	33½—34
Խառն			33—
Զավտարը			30—31½
Կարծր առաջին		»	37—38
Կարծր միջին		»	34—35

Երէկ 35 վակոն Անատոլուի ցորեն ժամանեց։

ԱԼԻՒՐ Ղրշ․

Տեղական գըրմա	Ա․	պարկ	67—68
» »	Բ․	»	65

ԹԵՓ

Օխան 16½—18 փարա

ԳԱՐԻ

Քէօսթէնճէ	քիլէն	12½—13
Ռումէլի	»	12—12½

ՑՈՐԵՆ

Փակում Նոյեմ. 12ի

Նիւ—Եորք

Տրամադրելի	81¾
Մայիսի համար	83¾
Հոկտ․ի »	—
Դեկտ․ի »	81¾

ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՆ ՍԻՐԱՀԱՐՆԵՐՈՒՆ

ՄԻՐԻՃԱՆԵԱՆ ԴԵՐՁԱՏԱՆ

Միրիճանեան դերձակատունը Տարւոյն ամէն եղանակին մէջ իր բազմաթիւ յաճախորդաց լիուլի գոհացում տալու համար, այս անգամ հարկ համարած է մասնաւոր գործատուններէ ուղղակի բերել տալ ֆրանսական, անգլիական և իտալական ճոխ կերպասներ, ֆանթէզի ժիլէցաններ, բարտըսիւցուներ, բալթօցուներ ևն․։ Եւ որպէս զի Պատ․ յաճախորդաց դիւրութիւն մըն ալ ընծայէ իր գործատունին վերջնականապէս փոխադրած է՝ Բերա, չիտակ ճամբայ, բասաժ Կալաթա-Սէրայ թիւ 16 խանութը, ուր միա՛յն կարելի է գտնել խնամեալ աշխատութիւն, ճաշակ և նրբութիւն և որ աւելին է՝ վերջին նորաձեւութիւն (coupe napolitaine), ու այս ամէնը՝ դիւրամատչելի պայմաններով։ Վստահ ըլլալու համար, կը բաւէ անգամ մը այցելել Միրիճանեան դերձակատունը։

Թող փեսացուները օգտուին այս առիթէն։ 20—5

Տէր եւ Տնօրէն
ՅՈՎՀԱՆՆԷՍ Ժ. ՊԱՑՍԷՐԵԱՆ